

Приморске новине

лист ССРН општине Будва

излази петнаестодневно

ГОДИНА III ◇ БРОЈ 48 ◇ 25. ДЕЦЕМБАР 1974.

ЦИЈЕНА 1,50 ДИНАРА

Јубилеј Стефана Митрова Љубише

ВЕЛИКАН КУЛТУРНЕ ПРОШЛОСТИ

НА СВЕЧАНОЈ АКАДЕМИЈИ ПОСВЕЋЕНОЈ 150-ГОДИШЊИЦЕ РОЂЕЊА ИСТАКНУТОГ КЊИЖЕВНИКА ГОВОРИО је ДОБРОСЛАВ ЂУЛАФИЋ, ПОТПРЕДСЈЕДНИК САВЕЗНОГ ИЗВРШНОГ ВИЈЕЋА И ПРЕДСЈЕДНИК ОДБОРА ЗА ПРОСЛАВУ

У СУБОТУ, 21. ДЕЦЕМБРА, Будва је сва била у знаку прославе 150-годишњице рођења Стефана Митрова Љубише. Свечаној академији, поред великог броја грађана Будве, Петровца и Светог Стефана, присуствовали су и бројни гости, угледни политички, културни и јавни радници из Титограда, Никшића, Цетиња, Котора, Тивта и других места, међу којима: Веселин Ђурановић, предсједник Предсједништва ЦК СК ЦРГ, Марко Орлачдин, предсједник Извршног вијећа Скупштине СРЦРГ, Ненад Будић, предсједник Републичке конференције ССРНПГ, Вуко Драгашевић, члан Предсједништва СРЦРГ, Јован Ђуђанић, потпредсједник Скупштине СРЦРГ, академик Михаило Лалић, потпредсједник Друштва за науку и уметност Црне Горе, Светозар Ћурутић, члан Извршног комитета Предсједништва ЦК СК ЦРГ, овогодишњи добитник награде АВНОЈ-а сликар Вуко Радовић, др Божина Ивановић, републички секретар за образовање, културу и науку, Петар Ракочевић, секретар Републичке конференције ССРНПГ, Сретен Асановић, предсједник Удружења књижевника Црне Горе, Владо Ђурковић, предсједник Савеза новинара Југославије.

Нешто прије 18 часова отворена је изложба цртежа Стевана Љукетића, које је овај врсни и познати умјетник направио на мотиве из Јубишиних дјела. Отварајући изложбу у препуном Љукетићевом атељеју, књижевник Сретен Асановић је рекао:

"Стефан Митров Љубиша, први модерни приповједач црногорски, првак патровски и приморски, ковач и барјактар језика народног — наш савременик по дјелу, које је открио сјајету и оставио погождју, по синтезама лирске грађе и епских чворова, етичкој и етичкој самосвојности усправног, бунтовног човјека везаног за његов криш у море, за неугасну тежњу и вјечиту борбу за слободу, аутор чије јело успоставља живе мостове са нашим временом — у Стевану Љукетићу, поред Ристе Стијовића, вјероватно највећем вајaru црногорском, скулптору модерне фактуре и пластичног сензибилитета наше немирне епохе, нашао је достојног тумача и ствараoca, мајстора који граđi и дogradije, умјетника који цртежом клеше и обликује Љубишу и његов завијач, његове јунаке и његове мотиве, његове теме и његове инспирације."

Исто тако, прије свечане академије, у холу "Зете филма", Културни центар из Будве и Централна народна библиотека из Цетиња приредили су изложбу Јубишиних дјела. Гости су са пажњом и интересовањем разгледали примијерке досадаљних издања пишчевих дјела, као и појединачно да сада непозната писма и документа из књижевниковог живота.

Доброслав Ђулафић

Након тога у великој сали "Зете филма" почела је свечана академија, ријечима предсједника Скупштине општине Будва Бранка Иванчевића:

"Отварам свечану академију у част Стефана Митрова Љубише, зачетника модерне прозе црногорске, централну свечаност 150-годишњице рођења приповједача који је створио Кањиша Мајдановића, обичног, малог човјека, пучанина, јунација, који стоји раме уз раме са херојима светске књижевности, творци Вука Дојčевића, симбола мудрости и језика народног. Поздрављам представнике политичких, културних и јавног живота Црне Горе и Будве, истакнуте умјетнике и културне раднике, представнике штампе, радија и телевizije и све присутне. Прије почетка програма молим Вас да минутом мјутона одамо почаст великану нашег умјетnosti и суграђанину Будве Ристу Стијовићу, који је био сахрањен у Титограду".

НОВА 1975. ГОДИНА

И СПРАЂАМО још једну стару годину у празничном расположењу, са црвеним карантилама у рукама и раскошно сјевјетлацима лампионаима окаченим по улицама, салама и домовима.

Дочекујемо још једну нову годину, и то посебно раздражани, уз свирку и игру, уз пјесму нашу домућу, уз разноврску и богату трпезу приморску, с чашама подигнутим за здравље и напредак Балгаса, са жељама расцветалим, са надама завјезданим.

Нијесу још утихнули таламбаси празнични поводом Дана ослобођења општине Будва, Дана Републике и Дана Армије, а ево четвртог празника, тако драгог, толико веселог.

То је тридесета новогодишња ноћ, коју радни људи и грађани наше општине дочекују у слободи, крваво кованој и жестоко избореној, али тако драгој и великој.

Тридесет година слободе, толико година рада и живота и двадесет девет новогодишњих ноћи остаје иза нас. Рекао би човјек да их је било бар још толико, по ономе што се ту стварало и урадило рукама људским,

рукама радничким, уз одрицања многобројна и напоре несвакидашње.

Овај печалбарски крај, обдарен природним лепотама, претворио се у овако слободарски годинама у метрополу туристичку — атрактивну, богату и несвакидашњу, у "Меку туристичку", где домаћи и страни гости хрле на ходочашће, у ривијеру — град, окренут величественим хотелским здањима, тако урбанистички обликованим, да се с њима поносимо и дичимо.

Радни људи и грађани општине Будва, од Јаза до Куфина, до Брајића, до чаробних дубина плаветнила јадранског, не смiju затрати на попут пута. Чудо, и људско и природно — тако чудно и величјено изузрштно — обавезује на нове битке и побједе, на нове побједе.

Зато и испраћамо стару и дочекујемо нову годину са жељама: да нам нова буде година среће, година остварења ових жеља, година нових радних побједа, другарства и самоприједа, братске и људске солидарности, година туристичког бума и општеју-гословенског благостања.

Срећна нова година!

имао у свом времену и по чemu је трајно остао и остаје у галерији великане наше прошlosti.

Али, прије тога, нека нам буде дозвољено да констатујемо да ову прославу одржавамо у вријеме када не само Јубишићи приморje, већ и цијела његова Црна Гора — као, уостalom, читава наша земља — доживљавају темељите друштвени, економски и културни преображај. Црна Гора као равнopravni савременик, чија је у односу на Јубишићи вријеме своју силу из основа. Данас је то равноправни заједница у којој црногорски народ и народности које с њим живе, имају већ солиднију економску и културну основу, велике могућности за материјални дужовни развој у џелини. И поред наслиједених неповољних економских услова, ми већ имамо relativno развијену културу и образовни систем. Данас имамо Универzitet, Društvo za nauku i umjetnost, много бројне друге научне, културне и информативне институције. Савременици смо стапили успона наше националне културе, њеног повезивања у широким просторима, њене афирмације на југословенској светској sceni. Док је Јубишића у свом времену практично био једини прозни писац на овом тлу, данас црногорска проза, заједно са осталим родополиком укјегичког казивала, иде у сам врх југословенских вриједности. Порастао је неупоредivo и опшti културни стандард становништва. Култура све више постаје својина читавог народа.

Родни крај Стефана Митрова Љубишића у својој најновијој историји, у годинама социјалистичке изградње Црне Горе, доживио је, такође, темељите преобрежај. Са relativno високим националним доходком он данас представља најразвијенији dio Социјалистичке Републике

Минут мутања — почаст Ристу Стијовићу

(Наставак на 2. странији)

ВЕЛИКАН КУЛТУРНЕ ПРОШЛОСТИ

(Наставак с прве стране)

Црне Горе: отворен за размак сопствених стваралачких слага, за свијет и размјену с њим, он овљеша свој највећи досадашњи успон и отвара још боље могућности сутрашњег развоја.

У условима пуне равноправности, развијеног осећања за братство и јединство и живот у заједници — на чemu су се темељише и основне Јубишиће идеје — црногорски народ и друге народности које са њим живе и стварају у оквиру самонаправне заједнице више гарантију свог даљег прогреса. Самоуправно организовано и социјалистички усмјерено, наше оружје данас револуционије односе у свим областима друштвеног живота, па, разумије се, и у култури — у правцу још пуне демократизације, очовјечења и хуманизма.

Стефан Митров Љубишић живио је и радио и изузетно сложеним историјским околностима. Било је то вријеме енергичног настојања прогресивних снага нашег народа да се национално и социјално ослободе, али и појачаних напора бечке и других хегемонија да у овом изразито значајном дијелу Европе одрже и сачувaju своје интересе. Овај Јубишићија крај био је за њих од посебног историјског интереса. И не, наравно, само од тада. Вјековима су се преко њега укрушали интереси светских сила, вјековима је овај народ пред угрожујућим Турцима, Млечанима, Французима, Аустријанцима брањио простор за своју егзистенцију у некој врсти аутономије која је подразумијевала, с једне стране, изјасне иступке сили, а с друге појачани напор да се сачувaju име, етика и јединство, да се одржи основна идеја, да се остане свој пред тубином који поступава да угуши све специфичности и самосвојости. Због тога су овде вјекови пронашли у дипломатском најмудрјавању, оружаним сукобима, у бунара. Онај најпрогресивнији и најживљији вријеме чији је понаслада био такозвани обични човјек из народа — пучаник, како Јубишић каже — одржавао се и развијао ујројко свим притисцима. Одржавајући и развијајући сталне, живе везе и јединствено осећање с племенима у оквиру тадашње црногорске државе, народ овог краја развијао је и свијест о својој националној и етичкој припадности, о свом историјском идентитету и специфичностима. У таквим сложеним и често противујућим околностима живио је и стварао писац и политичар Стефан Митров Љубишић.

Своју политичку каријеру започео је као дјеловац бубаванске општине да би на политичкој линији аустро-угарске краљевине дошао у састав аустро-угарске асимиляције нашег становништва, посебно се бореши против италијанизације. Био је у живом досадаху с потребама и практичним интересима свога краја. Радио је читавог живота да изучи што више практичне користи за народ који је заступао и од кога је дуго имао неподијелену подршку. Важио је за ватреног, проницливог говорника, вјештог борца за остваривање циљева, образовног и духовног полеми-

чара. С њим се у тиоашњем по-литичком животу озбиљно рачунало и то у ширим просперитетима.

Јубишић је своју застupачку функцију сочио и као најчешћу у политици балансирања између интереса свог народа и политичке бечке снаге. Жалјиво поузда и циљеви пут је био сложен и пун искушења. Стално балансирајући на њему, Јубишић је поуздао за руку да често овај супротстављања интереса рјешава и решава на обороцима своје народе. Нерадјено се из разумљивих разлога задовољавајући компромисом, а понекада се, ојективно — независно од послуја — налазио у раскораку са својим жељама и захтевима свога времена. Сложени односи његови према политици бечке снаге често су изразио довољавањем да је стварао и изражавајући најпрогресивније текове народа. Било је присиљено да се у свом политичком ојелovanju опредељује за такозвани избор за невољу, по захваљујући прије свега свом истинском робољубљу и политичкој мудrosti, Стефан Митров Љубишић је, гледајући његову политичку ојелатност у континуитету и у склону ових историјских околности, ојеловао на линији оданог заступања интереса свог народа, бореши се успесно за рјешавање горућих питања његове егзистенције.

Говорили смо о Јубишићу по-литичару прије него о Јубишићу писцу, сlijedeћи хронологију његову биографију — политичком се не само почeo бавити прије него литератуrom, него му је она заузела и највећи дио не ове другог живота.

Иначе, по свему другом о Јубишићу као писцу већало би говорити прије свега и више од свега. Јер оно по чemu је ушао међу величане црногорске и југословенске културне прошлости је, управо, његова егзистенција.

Говорили смо о Јубишићу по-литичару прије него о Јубишићу писцу, сlijedeћи хронологију његову биографију — политичком се не само почeo бавити прије него литератуrom, него му је она заузела и највећи дио не ове другог живота.

Иако самоук, Јубишић није био, као што је понекад из те чињенице закључује, човјек оскудан образовањем. Напротив, још у раној младости научио је да чита и пише, образујући се, даље, углавном из италијанске књиге. Стога је за relativno kratko vrijeđe стекао образовање које су му могли познавајући многи у високим школама образовани сваремеца. Под утицајем те литературе — а и из других побуда — почeo је и да пише, истинu u почетку ријетко и углавном незаписано. У то vrijeđe, наime, он је сав посвећен političkoj, него му је она заузела и највећи дио не ове другог живота.

Иако самоук, Јубишић није био, као што је понекад из те чињенице закључује, човјек оскудан образовањем. Напротив, још у раној младости научио је да чита и пише, образујући се, даље, углавном из италијанске књиге. Стога је за relativno kratko vrijeđe стекао образовање које су му могли познавајући многи у високим школама образовани сваремeца. Под утицајем те literatutre — а и из других побуда — почeo је и да пише, истинu u почетку rијетко и u главном nезаписано. У то vrijeđe, наime, он је сав посвећen političkoj, него му је она заузела и највећи дио не ове другог живота.

Иако самоук, Јубишић није био, као што је понекад из те чињенице закључује, човјек оскудан образovaњem. Напротив, још у раној mладosti научио је da чита i пиše, образујућi сe, daљe, uглавnom iz italijanske knjige. Stoga је za relativno kratko vrijeđe стекао образovaњe којe су mu могli познавајућi многi u visokim školama образованi сваремeца. Pod uticajem te literatutre — a i iz drugih pobud — почeo је i da piše, istinu u početku rијetko i u glavnom nезаписано. U to vrijeđe, naime, on је сав posvećen političkoj, nego mu је ona заузela i naјveći dijо ne ove drugog животa.

Иако самоук, Јубишић није био, као што је понекад из те чињенице закључује, човјек оскудан образovaњem. Напротив, још у раној mладости научио је da чита i пиše, образујућi сe, daљe, uглавnom iz italijanske knjige. Stoga је za relativno kratko vrijeđe стекао образovaњe којe су mu могli познавајућi многi u visokim školama образованi сваремeца. Pod uticajem te literatutre — a i iz drugih pobud — почeo је i da piše, istinu u početku rијetko i u glavnom nезаписано. U to vrijeđe, naime, on је сав posvećen političkoj, nego mu је ona заузela i naјveći dijо ne ove drugog животa.

Иако самоук, Јубишић није био, као што је понекад из те чињенице закључује, човјек оскудан образovaњem. Напротив, још у раној mладости научио је da чита i пиše, образујућi сe, daљe, uглавnom iz italijanske knjige. Stoga је za relativno kratko vrijeđe стекао образovaњe којe су mu могli познавајућi многi u visokim školama образованi сваремeца. Pod uticajem te literatutre — a i iz drugih pobud — почeo је i da piše, istinu u početku rијetko i u glavnom nезаписано. U to vrijeđe, naime, on је сав posvećen političkoj, nego mu је ona заузela i naјveći dijо ne ove drugog животa.

Иако самоук, Јубишић није био, као што је понекад из те чињенице закључује, човјек оскудан образovaњem. Напротив, још у раној mладости научио је da чита i пиše, образујућi сe, daљe, uглавnom iz italijanske knjige. Stoga је za relativno kratko vrijeđe стекао образovaњe којe су mu могli познавајућi многi u visokim školama образованi сваремeца. Pod uticajem te literatutre — a i iz drugih pobud — почeo је i da piše, istinu u početku rијetko i u glavnom nезаписано. U to vrijeđe, naime, on је сав posvećen političkoj, nego mu је ona заузela i naјveći dijо ne ove drugog живота.

Иако самоук, Јубишић није био, као што је понекад из те чињенице закључује, човјек оскудан образovaњem. Напротив, још у раној mладости научио је da чита i пиše, образујућi сe, daљe, uглавnom iz italijanske knjige. Stoga је za relativno kratko vrijeđe стекао образovaњe којe су mu могli познавајућi многi u visokim školama образованi сваремeца. Pod uticajem te literatutre — a i iz drugih pobud — почeo је i da piše, istinu u početku rијetko i u glavnom nезаписано. U to vrijeđe, naime, on је сав posvećen političkoj, nego mu је ona заузela i naјveći dijо ne ove drugog живота.

Иако самоук, Јубишић није био, као што је понекад из те чињенице закључује, човјек оскудан образovaњem. Напротив, још у раној mладости научио је da чита i пиše, образујућi сe, daљe, uглавnom iz italijanske knjige. Stoga је za relativno kratko vrijeđe стекао образovaњe којe су mu могli познавајућi многi u visokim školama образованi сваремeца. Pod uticajem te literatutre — a i iz drugih pobud — почeo је i da piše, istinu u početku rијetko i u glavnom nезаписано. U to vrijeđe, naime, on је сав posvećen političkoj, nego mu је ona заузela i naјveći dijо ne ove drugog живота.

Иако самоук, Јубишић није био, као што је понекад из те чињенице закључује, човјек оскудан образovaњem. Напротив, још у раној mладости научио је da чита i пиše, образујућi сe, daљe, uглавnom iz italijanske knjige. Stoga је za relativno kratko vrijeđe стекао образovaњe којe су mu могli познавајућi многi u visokim školama образованi сваремeца. Pod uticajem te literatutre — a i iz drugih pobud — почeo је i da piše, istinu u početku rијetko i u glavnom nезаписано. U to vrijeđe, naime, on је сав posvećen političkoj, nego mu је ona заузela i naјveći dijо ne ove drugog живота.

Иако самоук, Јубишић није био, као што је понекад из те чињенице закључује, човјек оскудан образovaњem. Напротив, још у раној mладости научио је da чита i пиše, образујућi сe, daљe, uглавnom iz italijanske knjige. Stoga је za relativno kratko vrijeđe стекао образovaњe којe су mu могli познавајућi многи u visokim školama образованi сваремeца. Pod uticajem te literatutre — a i iz drugih pobud — почeo је i da piše, istinu u početku rијetko i u glavnom nезаписано. U to vrijeđe, naime, on је сав posvećen političkoj, nego mu је ona заузela i naјveći dijо ne ove drugog живота.

Иако самоук, Јубишић није био, као што је понекад из те чињенице закључује, човјек оскудан образovaњem. Напротив, још у раној mладости научио је da чита i пиše, образујућi сe, daљe, uглавnom iz italijanske knjige. Stoga је za relativno kratko vrijeđe стекао образovaњe којe су mu могli познавајућi многи u visokim školama образованi сваремeца. Pod uticajem te literatutre — a i iz drugih pobud — почeo је i da piše, istinu u početku rијetko i u glavnom nезаписано. U to vrijeđe, naime, on је сав posvećen političkoj, nego mu је ona заузela i naјveći dijо ne ove drugog живота.

Иако самоук, Јубишић није био, као што је понекад из те чињенице закључује, човјек оскудан образovaњem. Напротив, још у раној mладости научио је da чита i пиše, образујућi сe, daљe, uглавnom iz italijanske knjige. Stoga је za relativno kratko vrijeđe стекао образovaњe којe су mu могli познавајућi многи u visokim školama образованi сваремeца. Pod uticajem te literatutre — a i iz drugih pobud — почeo је i da piše, istinu u početku rијetko i u glavnom nезаписано. U to vrijeđe, naime, on је сав posvećen političkoj, nego mu је ona заузela i naјveći dijо ne ove drugog живота.

Иако самоук, Јубишић није био, као што је понекад из те чињенице закључује, човјек оскудан образovaњem. Напротив, још у раној mладости научио је da чита i пиše, образујућi сe, daљe, uглавnom iz italijanske knjige. Stoga је za relativno kratko vrijeđe стекао образovaњe којe су mu могli познавајућi многи u visokim školama образованi сваремeца. Pod uticajem te literatutre — a i iz drugih pobud — почeo је i da piše, istinu u početku rијetko i u glavnom nезаписано. U to vrijeđe, naime, on је сав posvećen političkoj, nego mu је ona заузela i naјveći dijо ne ove drugog живота.

Иако самоук, Јубишић није био, као што је понекад из те чињенице закључује, човјек оскудан образovaњem. Напротив, још у раној mладости научио је da чита i пиše, образујућi сe, daљe, uглавnom iz italijanske knjige. Stoga је za relativno kratko vrijeđe стекао образovaњe којe су mu могli познавајућi многи u visokim školama образованi сваремeца. Pod uticajem te literatutre — a i iz drugih pobud — почeo је i da piše, istinu u početku rијetko i u glavnom nезаписано. U to vrijeđe, naime, on је сав posvećen političkoj, nego mu је ona заузela i naјveći dijо ne ove drugog живота.

Иако самоук, Јубишић није био, као што је понекад из те чињенице закључује, човјек оскудан образovaњem. Напротив, још у раној mладости научио је da чита i пиše, образујућi сe, daљe, uглавnom iz italijanske knjige. Stoga је za relativno kratko vrijeđe стекао образovaњe којe су mu могli познавајућi многи u visokim školama образованi сваремeца. Pod uticajem te literatutre — a i iz drugih pobud — почeo је i da piše, istinu u početku rијetko i u glavnom nезаписано. U to vrijeđe, naime, on је сав posvećen političkoj, nego mu је ona заузela i naјveći dijо ne ove drugog живота.

Иако самоук, Јубишић није био, као што је понекад из те чињенице закључује, човјек оскудан образovaњem. Напротив, још у раној mладости научио је da чита i пиše, образујућi сe, daљe, uглавnom iz italijanske knjige. Stoga је za relativno kratko vrijeđe стекао образovaњe којe су mu могli познавајућi многи u visokim školama образованi сваремeца. Pod uticajem te literatutre — a i iz drugih pobud — почeo је i da piše, istinu u početku rијetko i u glavnom nезаписано. U to vrijeđe, naime, on је сав posvećen političkoj, nego mu је ona заузela i naјveći dijо ne ove drugog живота.

Иако самоук, Јубишић није био, као што је понекад из те чињенице закључује, човјек оскудан образovaњem. Напротив, још у раној mладости научио је da чита i пиše, образујућi сe, daљe, uглавном iz italijanske knjige. Stoga је za relativno kratko vrijeđ

ПРЕД ИЗБОРЕ У ОРГАНИЗАЦИЈАМА САВЕЗА КОМУНИСТА

Увијек је могуће постићи више и урадити боље

— РЕКАО ЈЕ МИЛАН МИТРОВИЋ, ПРЕДСЈЕДНИК ОПШТИНСКЕ КОНФЕРЕНЦИЈЕ САВЕЗА КОМУНИСТА

Са каквим резултатима Општинска организација Савеза комуниста дочекује изборе? — гласило је наше прво питање.

Још крајем 1973. године осјетно се поправила политичка ситуација на подручју наше општине. Током 1974. године дјеловање Савеза комуниста и осталих друштвено-политичких структура текло је у знаку отклањања ранијих слабости, које су се видно испољавале у облику локализма, пасивности, технократизма и либерализма. Савез комуниста схватио је своју улогу и смјело наставио револуционарни курс. Писмо је прихваћено са мањим закашњењем, али су лутања и колебања остала за нама. Дакле, превазиђен је локализам, побијеђен либерализам и технократизам, а пасивност је уступила место елану, који се видно манифестије на свим подручјима друштвеног живота. Дух другарске сарадње пројеко је све друштвено-политичке структуре, што је имало веома позитиван одраз код свих радних људи нашег подручја.

ПОКЛОНИО НАГРАДУ

Истакнути друштвено-политички радник Лука Ђурашевић, предсједник СУБНОР-а Будве, поклонио је Ноћембарску награду Скупштине општине Фонду за изградњу школског центра у Будви

Савез комуниста у нашој Општини обогатио је своје редове младим људима из процеса производње и из редова напредне интелигенције, који су се свесрдно укључили у револуционарне покrete.

Према томе, нове изборе дочекујемо са видним резултатима у свим сферама друштвеног и привредног живота. Ауторитет Савеза комуниста је огромно порастао, а општа политичка клима потпуно је задовољавајућа. Ово не значи да смо задовољни и да је сада све савршено, него само то да смо тешко прећи и да, с постигнутим основама, с више оптимизма можемо очекивати нове успјехе на спровођењу уставног концепта и Резолуције X конгреса Савеза комуниста Југославије.

— Реците нам нешто о мобилности у Савезу комуниста, Социјалистичком савезу и Омладинској организацији.

Што се тиче мобилности у СК, ССРН и СО, могли бисмо да кажемо да је она током 1974. године била за-

довољавајућа и да је управо та чињеница помогла да се друштвене снаге лакше усмјере на извршавање постављених друштвених задатака. О томе речито говоре успјеси у привреди и у другим областима друштвеног живота.

— О Будви као тржишту...

— Данас је Будва, као тржиште отворена и биће то све више, јер је то услов њеног даљег напретка. Међутим, ова тврђња не важи када су у питању неке радне организације или агенције, које на подручју Будве послују и понашају се као страници када је у питању спровођење у живот револуционарног курса. Иако имају услове да буду самосталне ООУР, оне су и даље само истурене радне јединице, без своје правне самосталности и без самоуправних права. Њихов доходак отуђује се од њих самих, одлази у друге крајеве, ван Будве. Предстоји нам напор да и овај тако актуелан проблем ставимо на дневни ред и да га доведемо у склад с уставним промјенама:

да доходак остаје ономе ко га је створио и тамо где је остварен.

— Како се манифестију отпори интеграцији у привреди?

— Процес интеграције одвија се повољно и на том плану немамо тешкоћа у области угоститељско-туристичке привреде и комуналних послова. Отпори се јављају у неким радним организацијама чије је сједиште ван Будве и које се понашају на стари начин, што значи несамоуправно.

— Мјесто омладине у друштвеном животу?

— Млади у Будви нашли су своје мјесто и у политичком и у привредном животу, што раније није био случај, јер им није поклањана потребна пажња. Млади су бирали у свим организацијама власти почев од ООУР до Скупштине општине, па и Републике. Радо су примани на радним мјестима као стручњаци. Њихово дјеловање данас веома је осјетно: има се утисак да су првили схватили своју улогу у друштву и као стручњаци и политички активисти. Популарни су, одговорни и активни у сваком погледу. Озбиљно схватају повјерене им задатке. Иначе, на сваком задатку данас лако мобилишемо снаге друштва: постоји јединство ставова и јасноћа циљева, управо на свим пословима и у свим акцијама постоји компактност и политичких структура и радних људи. Ти резултати нас обавезују да смјело наставимо у складу с револуционарним ходом нашег друштва.

— Који непосредни задаци стоје пред општинском организацијом?

— Савез комуниста у Будви је дио Савеза комуниста Југославије и његов је задатак јасан — да спроводи социјалну револуцију. Задаци Савеза комуниста у 1975. години су настављање и појачање досадашње активности на свим пољима друштвеног и привредног живота.

Најзадимо се у фази реализације школе за самоуправно образовање кадрова и радних људи. Предстоји нам задатак да у најскорије вријеме образујемо школу за идеолошко-политичко образовање младих. Настојаћемо да ООУР предузме са стране помognemo da se u potpunosti organizuju i osamostale u duhu ustavnog koncepta. Sa omladinom se radi sistematski, pa je i njen prijem u CK sistematski, bez neke kampanje, koja je ranije bila, donekle, prisutna.

Даље, наш курс је да се млади људи идеолошки осврсно бавеју у нашој школи, како би, поред етичких квалитета, добили и идеолошко-политичко образовање и, као такви, били резервоар за чланство у Савезу комуниста и успјешно спровођење наше револуције.

Савез комуниста Будве у задње вријеме поклања првовраредну пажњу кадровима, које провјерава у свакодневној пракси, врши њено правилно размјештање. На том курсу ће се и даље устрајати и прилагодити му којико год се буде више мого и с научног аспекта. Већ су видљиви позитивни резултати овакве наше кадровске политике.

Савез комуниста на подручју општине Будве, је у току света што се овде звијзе. Прати све друштвене појаве, региструје их, критички сагледава и благовремено заузима ставове, а по потреби интервенише у границима своје идеолошке и авангардне надлежности. То значи да им благовремено указује и помаже радним људима да се избегну евентуалне девијације и аномалије, каквих је на овом подручју раније било. Дакле, Савез комуниста је она снага која усмјерава друштвене снаге, како би се постизали што већ успјеси у сваком погледу. Не спавамо на ловорикама, нити смо задовољни оним што смо постигли, јер смо свјесни чињенице да је увијек могуће постићи више и боље од онога што је већ остварено. Више и боље, сваког дана све више и све боље — то је наша акциона парола.

АМАНДМАНСКО ПРЕСТРОЈАВАЊЕ

СУПРОТНО УСТАВНИМ НАЧЕЛИМА

В ЕДИНУ ДАНА дванаест радника Електро-пословнице Будва боре се да остваре елементарна самоуправна права. Иако је њихова одлука о конституисању основне организације удруженог рада потврђена од стране Уставног суда Црне Горе, њихово матично предузеће, Електродистрибуција СРЦГ Титоград и ООУР Котор, још увијек им не признају самосталност.

„Страдање“ радника будванске електропословнице почело је 29. децембра прошле године, када су одлучили да се, на основу права која им је загарантовао Устав, организују као ООУР. Та њихова одлука окарактерисана је од стране Електродистрибуције Титоград и ООУР-а Електродистрибуције Котор као незаконита, па се ускоро нашла на ојену законитости пред Уставним судом Црне Горе. Као разлог давања такве карактеристике одлуци радног колектора Пословнице Будва наводи се: да је она донијета под притиском предсједника СО Будва и секретара Општинске конференције Савеза комуниста и да зато „није слободан израз воље радника, да ће ООУР Котор бити оштећена, да ће се оснивањем ООУР-а у Будви појавити вишак радне снаге у Котору, као и да су радници Пословнице Будва неспособни да преузму средства на управљање, која је немогуће подијелити, као и права и обавезе, „због нарушавања технолошке цјелине“.

— Дакле, увредљиви, неизбјежни и деплазирали разлоги — каже Петар Стругар, општински друштвени правобранилац самоуправљања. — Као да се ради о дјеци којој неко пружа колаче да би их привели за нешто! Чиме може бити оштећена Основна организација удруженог рада Котор у овом случају осим дохотком кога остварују радници Пословнице у Будви? Значи, туђим дохотком! Зар се смјеје пренебрћи уставно начело којим треба прејећи све канапе којима се одлива доходак од онога ко га остварује? Значи ли то да и уколико ће се појавити вишак радне снаге у Котору, њега морају плаћати радници из Будве цијеном лишавања својих основних уставних права? Суштина спора није ни у једном од наведених разлога, већ искључиво у супротним интересима, односно у судбини дохотка који остварује Пословница Будва, а који није мали, јер прелази суму од десет милиона динара годишње.

На ова питања сличне одговоре дао је и Уставни суд СР Црне Горе, па је одлуком од 17. јуна 1974. године ојијенио да је Одлука радника Електропословнице Будва законита и правоснажна.

Но, одисеја дванаесторице будванских електричара није се ни тиме завршила. Убрзо ООУР Котор и Дистрибуција Титоград истовремено подносе тужбу Окружном привредном суду, којом се тражи поништење Одлуке радног колектора Електропословнице Будва о конституисању у ООУР.

— И лајку је јасно да се може поништити са-мо незаконита одлука — каже самоправни правобранилац Стругар, а пошто је ова ојијењена од највише републичке инстанце као законита, то је очигледно да је сврха спора, који траје већ пуну годину дана и који је још у току, искључиво у томе да се одувожачи, супендираје или онемогући спровођење Устава у овој радној организацији, као и Одлуке Уставног суда СР Црне Горе.

Ово није и једини начин ускраћивања основних уставних права радних људи. У томе се идетолико далеко да је овој радној организацији узето право приступања и потписивања самоуправног споразума о удружењу. Мада је колектив Пословнице у Будви једногласно одлучио да приступи овом споразуму и изабрао овлашћеног представника за потписивање, одговорна лица из Дистрибуције у Титограду запријетила су подношењем кривичне пријаве због наводног фалсификата. Делегатима овог колектора ускраћује се присуство на сједницама Радничког савјета. Због тога однос према колективу Пословнице Будва предсједник Комисије за примјену нормативних аката, која је формирана у оквиру здруженог предузећа, подnio је оставку на дужност.

Пошто се увидјело докле се стигло у незаконитим поступцима и некоректним односима, колективу Пословнице у Будви омогућава се потписивање Самоуправног споразума, али се не повлачи захтјев код Привредног суда за поништење њихове одлуке о конституисању основне организације удруженог рада. С друге стране, и из Будве је поднијет захтјев суду да се његовим посредством изврши диоба средстава, пошто је пропао покушај да то учини заједничка комисија.

Односи су постали немогући. Посљедице оваквог стања су тешке: организација удруженог рада Пословнице у Будви ни до данас није конституисана, међуљудски односи у толикој мјери су поремећени да је искључена могућност и најнужније сарадње. Нетрпељивост, свађе, пријетње — све то, у крајњој мјери, погађа и потрошаче.

Владимир Станишић

ГОДИНА БОРБЕ ЗА ДОХОДАК

НА 27. СЛЕДНИЦИ ИЗВРШНОГ ОДБОРА СО БУДВА разматрана је анализа периодичних обрачуна основних организација удруженог рада будванске привреде и констатовано да је укупан приход, за првих девет мјесеци ове године, већи за 38 одсто него у истом периоду прошле године. Остварени доходак порастао је за 30%, а остатак доходка за 35%. Међутим, забиљежен је и пораст утрошка средстава за 43 одсто, што представља доста брже кретање него пораст укупног прихода и остатка доходка.

Узрок оваквом темпу кретања утрошених средстава јесте, у првом реду, повећање цијена на домаћем тржишту. Исто тако, на повећање укупног прихода утицале су, највећим дијелом, продајне цијене роба и услуга, с обзиром да се ради претежно о угоститељској привреди.

Мада остатак доходка показује позитивно кретање, још се не може ништа са сигурношћу о томе рећи, јер треба сачекати завршни рачун када ће најреалније бити приказан остатак доходка будванске привреде. Ово тим прије што до краја године треба подмирити још дosta обавеза и издвојити дosta знатан дио доходка за подмиривање личних примања у задњем кварталу године, када се доходак практично не остварује, јер се ради о мртвој сезони.

Законске обавезе из доходка показују тенденцију пораста у односу на исти период прошле године, док уговорене обавезе углавном остају на прошлогодишњем нивоу. Ово зато што у 1974. години није било знатнијих инвестиција, улагања па се ни камате нијесу повећавале, а оне чине највећи дио уговорених обавеза. Када је ријеч о каматама, одмах да нагласимо велику презадуженост будванске привреде, која годишње отплаћује око двије и по милијарде стarih динара кредита који су узети под веома неповољним условима (кратак рок враћања и врло високе каматне стопе).

— Велики проблем наше привреде, а у првом реду основних организација у саставу „Монтенегротуриста“, јесу преливане обртних средстава у инвестиције — каже Станко Гиговић, предсједник Извршног одбора. — Но, најдамо се да ће овај проблем бити успјешно решен подједнако помоћу пословних банака преко „Монтенегротуриста“.

Резултати пословања трговине, гледајући кроз остатак доходка, такође забринавају. Зато Извршни одбор сматра да је право рјешење за Трговинско предузеће „Јадран“ потписивање Самоуправног споразума о удруживачњу у „Монтенегротурист“. Ово је уједно и заједничка акција „Јадран“, „Монтенегротуриста“ и свих друштвено-политичких фактора, која се успјешно приводи крају.

Гледајући укупне резултате будванске привреде, Извршни одбор је закључио да су они повољнији него у истом периоду прошле године, али, с обзиром да су лични доходи у привреди нешто брже расли од доходка, Извршни одбор сматра да не би требало повећавати личне доходке све док се не сагледају коначни резултати по завршним рачунима за 1974. годину.

— Треба ангажовати све снаге у припреми планова развоја и припремити програме штедње, рационализације и ефикаснијег пословања — каже предсједник Станко Гиговић — јер 1975. година представља годину борбе за доходак.

В. Станишић

ОСНОВИ САМОУПРАВНОГ ОБРАЗОВАЊА

САМОУПРАВЉАЊЕ ПРЕДСТАВЉА нови тип друштвених односа. Они дају друштву карактеристику по којој се разликује од сваког другог. Због тога се ови односи не регулишу исти начином као у свим сферама, брже или спорије изумиру обичајска државност и друштвени односи добијају својства самоуправног социјалистичког карактера, па их, као такве, треба и изражавати новим самоуправним правом. То је разумљиво, јер је право вид друштвене надградње и систем правних норма којима држава регулише међуљудске односе. Одјукирањем државе обузирају и право, и на позорници друштвених односа ступају самоуправни регулативи иза којих не стоји државни апарат већ они субјекти који су договором донојели одређеној самоуправнијој норми. Док самоуправнијој норми, договорни и споразумно, утврђују и доносе самоуправни фактори и субјекти, дотле чисту правну норму доносе државни органи, који обезбеђују и државну прикупљу и примјени. Код стварања државе норме утицај заинтересованих је незнатан. Споразумно и договорно доношење самоуправних норми, широка консултација заинтересованих субјеката дају норми карактер договора који представља израз воле доносиоца и заинтересованих субјеката, чиме се, без посредовања државне прикупље, обезбеђује његово спровођење у живот.

Самоуправна норма треба да ображава самоуправну стварност да зрачи карактеристикама и обичајима нових односа. Она мора да се обликује у новим самоуправним актима својственим нашем друштву и односима које регулише и да се исказује новим самоуправним језиком. Она не може бити изведена из државне норме, нити јој ова може служити као узор, основа или изражанији облик.

Наш нови Устав својеврсна је кодификација самоуправљања и слободно удруженог рада. У њему су дата начела која треба да образе специфичности и посебне услове који се укапају у специфично концепцијско јединство. Остаје широко поље могућности да се међуљудски односи регулишу на све широј де-

САМОУПРАВНО ПРАВО

мократској основи и да се отворе перспективе друштвеног развоја у свим областима живота. У садашњој фази друштвеног развоја садржина наших самоуправних односа најмање је образ државности и правности, па их не можемо регулисати правним актима државног права. Сваким даном сужава се простор друштвених односа који треба регулисати државно-правним нормама. Очигледан је све већи утицај самоуправног права на токове друштвеног живота. Ове самоуправне норме израстају из друштвеног живота. Оно није ново само по свом постаку, већ увијек младо по свом трајању, јер је његова карактеристика трајност промјена, које мора благовремено ображавати по принципима дијалектике. Отуда и честе промјене самоуправних нормативних аката. Тешко је или, чак, немогуће старијим нормама ображавати нови садржај друштвеног живота и нове међуљудске односе који се мењају у зависности од економске базе.

Са образовањем интересних јединица заокружујемо самоуправни систем друштва. Тако се одличијује о виталичним проблемима спушта у базу и добија широку демократску основу. Ови нови колективитете губе свако обилjeже власти државног типа. Њихова снага и моћ огледају се у ауторитету самоуправности, јединственом ставу свих субјеката који учествују у стварању и доношењу одлука, као и самодисципилини и марксистичком моралу задуженим за њихово спровођење у живот. Снага самоуправних регулатива је у добровољности прихватања и у јединственом класном интересу њиховог принципијелног спровођења. Сваки нормативни самоуправни акт процесираје је из дубоке потребе субјеката који га доносе, и има свој смисао у постизању одређеног циља.

Правне норме које доноси држава не могу да максимално образе одређене друштвене односе или потребе, јер, у правилу, закашњавају за токовима же-

ИЗ СЛЕНКЕ НА СВЈЕТЛО

Уређује: Димитрије ЈОВОВИЋ

АКТУЕЛНОСТ

Часопис „Економска политика“ стиже у Скупшину општине на адресу „Народни одбор општине Будва“.

Тешко би га било читаоцима када би актуелност часописа била на нову његове администрације.

ЗАХВАЛИЦА

Један наш суграђанин је за изложбу поводом Дана ослобођења дао на коришћење Културном центру више умјетничких фотографија без накнаде.

Уместо захвалности аранџери су му избилиши фотографије ексерима.

ЖЕЉЕ ВАТРОГАСАЦА

Новогодиšња жеља радника Центра за заштиту од пожара разликује се од жеља осталих радних људи и грађана ове комуне.

Ватрогасци желе кратко и кишовито лето, а они други дуго и сунчано.

СКАДАРЛИЈА

Прича се да хотел „АС“ у Перазића долу треба да отпочне с радом у новој години.

Да би се ове и будуће генерације сјећале његове „брзе“ и „економичне“ изградње, предлажемо да добије назив „Скадарлија“.

ШКОЛА БЕЗ ЂАКА

Школа самоуправљача требала је да отпочне 25. новембра. Наставни кадар, школски материјали и ученице су обезбијеђене, али се као сметња појавила једна „формалност“: радне организације, и поред обећања, нијесу пријавиле своје полазнике!

ОДЛУКА

Општински одбор Црногорског крста донио је одлуку да организује акцију за прикупљање помоћи поплављеним подручјима.

Њима за утјеху, а на ма на жалост, ни други нијесу боли.

ВЈЕРОВАЛИ ИЛИ НЕ

Против једног нашег суграђанина поднијета је пријава судији за прекршаје за бесправно обављање угоститељске дјелатности. Пријава је услиједила након „непосредног запажања“ — осматрањем из двогледа на сстојању од два километра.

РЕПРЕЗЕНТАТИВНО

Општинска фудбалска репрезентација није могла бити састављена појединачно да се између три наша фудбалска клуба.

ЗАБОРАВНОСТ

Када се одређује трајање пута сви се одричу од накнаде за земљиште, али када дође до пријема накнаде то многи зборавају.

ПОМОТ

Поједини члановиредакције и Издавачког савјета „ПРИМОРСКИХ НОВИНА“ толико се „активно“ укључују у проблематику листа да још нијесу имали прилике да главном и одговорном уреднику честитају именовање.

АТРАКЦИЈА

Чопори паса круже несметано будваним улцима.

На примједбу једног позног туристе, одговорено му је у повјерењу да се за наредну сезону пријема „псечи вашар“ као туристичка атракција.

Самоуправне норме слиједе живот колико је то највише могуће, ображавају га и узимају у обзор познате тенденције друштвених кретања и услова који су даги или су појавили у догледном времену. Немају за сврху да овјековјече настале друштвене односе, већ да омогуће њихово слободно кретање у позитивном правцу.

Мада државних норма повлачи за собом и једноставнији алат оних који их спроводе у живот. Улажимо у фазу друштвеног развоја у којој ће радни људи у потпуности имати увид у рад оних радника у државно-административији који радију из производње планају дјелом свога дохтака. Све се више чује ријеч радних људи и критички став према оним што (и како) радију радници у државној администрацији и на пословима ван привреде. И у томе треба видjetи процес ослобођења рада који се тако очито одвија у нашој земљи. Радни људи морају знати гдеđe одлазе резултати њиховог рада.

Садржина самоуправних односа и начин њиховог регулисања говоре у прилог замјењивања државних норма самоуправним. Ново самоуправно право и самоуправне норме морају бити јасне свакоме и стога језик којим се пишу мора бити сајржан од појмова, израза и термина који су у свакодневној употреби оних субјеката који односне норме доносе и усвајају. Право само по себи јесте апстракција, али има своје конкретно дјеловање на међуљудске односе. Истински, самоуправна терминологија се тек ствара и усваја и тај процес је дуготрајан и треба га бујно сlijediti.

Упоредо са савлађивањем других проблема у развоју самоуправног права, разрешаваје се и проблем терминологије, стила, језика и форме овога права.

Наше самоуправно право носи собом све недостатке и врлине једне младости, али оно ће бивати све савршеније уколико се буде ослобађало обиљежја класичног државног права и његових форми. Самоуправно право стекло је право грађанства у нашој земљи и његови даљи развијатак и усавршавање иду незадржivo напријед.

Драго Станковић

ИЗ РАДА „МОНТЕНЕГРОТУРИСТА“

Година добрих резултата

КРАЈ ГОДИНЕ радни колектив „Монтенегротуриста“ дочекао је у ведром расположењу. Изаша остале године од како ово предузеће поступа као целина коју чине хотелски објекти од Улциња до Херцег-Новог. Резултати речито говоре о оправданости интеграције.

Укупан приход за девет мјесеци у читавом предузећу износи 337,090.937 динара, што је за 22 одсто више него у истом периоду прошле године. Све основне организације удроженог рада биљеже повећање укупног прихода, а највише „Агропогон“ из Улциња — 77%, „Авала“ и „Нептун“ — 26%, „Палас“ — 24%.

Интересантно је напоменути да је остварено 1.400.000 ноћења, што је, у односу на исти период прошле године, више за 5%. Импозантан је и цифра која показује остатак дохотка 38,669.611 динара — 16% више него у истом периоду прошле године. Основна организација удроженог рада „Авала — Бечићи“ остварила је остатак дохотка од 8.807.221 динара — више него читаво Хотелско предузеће „Авала“ прошле године. „Авала — Будва“ остварила је 6,004.809 динара остатка дохотка, док је „Авала — инжењеринг“ остварила добит од 1.447.730 динара. „Палас“ из Петроваца остварио је добит од 1.318.920 динара — 16% мање него у истом периоду прошле године.

Повећање остатка дохотка забиљежиле су „Мимо-

за“ из Тивта „Корали“ из Бара, „Нептун“ и Агропогон из Улциња. Економичност посљевања радне организације, мјерена односно утрошених средстава, односно материјалних трошка и укупног прихода побољшана је ове године за 2%.

„КЉУЧЕВИ“ УСПЈЕХА

Жељели смо да сазнамо где су кључеви успјеха ове велике радне организације која у својих петнаест основних организација удроженог рада упошљава 2000 сталних и исто толико сезонских радника, и која у свом саставу има око 11.000 комерцијалних лежајева.

— Интеграција је донијела крупне резултате — истиче Мишо Браило, помоћник генералног директора „Монтенегротуриста“. — Но-ва организација створена на амандманским принципима показала је низ предности. Порасла је продуктивност рада, више се водило рачуна о штедњи, повећана је контрола рада и одговорност. Једноставно, дошло је до изражaja самоуправљачка свијест радника. Нестало је онога што је годинама сметало добром пословању и што је чинило да се користе стварне могућности: избјегнута је конкуренција међу хотелима на Црногорском приморју. Објединавањем служби и продаје и набавке сада се јединствено иступа на светско туристичко тржиште.

Како истиче Мишо Браило, дошло је до веће сарадње са општинским скupштинама Будве, Тивта, Котора, Бара и Улциња, што је веома значајно, јер се донекле успјело у сужбијању нелојалне конкуренције при-

ватника и фирми из унутрашњости које се баве хотелијерством и туризмом. Ово је нарочито карактеристично за Будву, где се постиже добра сарадња са Скупштином општине и друштвено-политичким организацијама.

Међутим, не иде све глатко, како то изгледа на први поглед. Законске обавезе за девет мјесеци ове године износе преко осам милиона динара, што је за читавих 63 одсто више него у истом раздобљу прошле године. Нарочито су порасле обавезе према општинским скupштинама и Федерацији, док су обавезе према Републици, остале, отприлике, на нивоу прошле године.

Лични доходи, иако су повећани за 23%, спадају међу највише у општини. Уочава се велики нескладличних доходака и код појединачних основних организација удроженог рада.

Период до почетка наредне туристичке сезоне биће искorišćen и на изради концепта нове унутрашње организације овог предузећа. Конференција Савеза комуниста „Монтенегротуриста“ закључила је да се у свим основним организацијама удроженог рада приступи анализи примјене уставних рјешења и одлука Десетог конгреса СКЈ и Шестог конгреса СК Црне Горе, а који се односе на остваривању нових самоуправних односа и удрживавање рада и представа у „Монтенегротуристу“. Биће ангажована је једна еминентна научна институција која ће на бази закључака са ових састанака прићи изради пројекта унутрашње организације.

ТУРИСТИЧКА НАСЕЉА МАРКОВ РТ И ПЕРАЗИЋА ДО

„Монтенегротуристу“ се приводе крају разговори око формирања нових основних организација у овом предузећу. Познато је, наиме, да циклус интеграције у црногорском туризму није завршен и да у том правцу предстоје даљи кораци. Такве закључке донијела је и Конференција Савеза комуниста „Монтенегротуриста“, а сличне ставове имају и ЦК СК Црне Горе и други форуми наше Републике.

Још незавршено туристичко насеље Марков рт у Прчњау код Котора са 350 лежаја у бунгаловима и ресторанима на обали са око 800 сједишта, укиће у састав „Монтенегротуриста“. Такав договор постигли су недавно представници „Монтенегротуриста“, каторске општине, Југоцеаније, у чијем је саставу овај објекат, и Југословенске инвестиције банке Београд која кредитира изградњу насеља. Договорено је да се радови на изградњи ресторана одмах настапе, како би насеље могло да прими госте већ наредне сезоне. Каторска општина ће обезбиједити бесповратна средства за изградњу водовода до овог насеља, а Југословенска инвестиција банка из Београда, код које је још 14 милиона динара неискоришћеног кредита, омогућиће такозвани „грејс“ период, односно вријеме од три године за које се неће отплаћивати ануитети и камате.

Још један објекат, који доживљава судбину „Складра на Бојани“, хотел „Ас“ у Пеरазића долу код Петровца, треба да уђе у склоп овог предузећа. Овај објекат високе „А“ категорије има око 400 лежаја, два базена, сауне, кино-салу и сопствену пристаниште.

Вођени су разговори око формирања основне организације удроженог рада у гоститељства и туризма на Цетињу која би пословала у саставу „Монтенегротуриста“. У току 1975. и 1976. године изградио би се ресторани на окретишту под Ловћеном и реконструисао се хотел „Гранд“. У другој фази извршила би се реконструкција хотела „Парк“ и евентуална додградња још 100 кревета, као и реконструкција старијих амбасада. Исто тако уредила би се и недавно откривена пећина у Цетињском пољу.

Средства би обезбиједили „Интерекспорт“ и „Монтенегротурист“ у односу 50:50.

БРИГА О ДОМАЋИМ ГОСТИМА

Већ дуже времена говори се о могућности формирања једне или више организација у оквиру „Монтенегротуриста“ којима би се поверило вођење домаћег туризма. Има предлога да постоје двије такве организације — једна за Будву и Бечиће, друга за Петровац и Свети Стефан. До овога се дошло на основу анализа положаја домаћих туриста у току сезоне. Њима је обезбиједен само смјештај у домаћој радиности, док су у погледу исхране и излета препуштени себи. Зато се предлаже да нове основне организације удроженог рада преузму неке ресторане где би се гости хранили. То су аутокамп „Јаз“ с ресторном, хотел „Могрен“, експрес ресторан у Будви, ресторан „Фонтана“ и ресторан Јадранског сајма. У састав ових организација ушли би још неки објекти; пословне просторије у приземљу стамбених зграда „Авале“ у новој улици у Будви и Подкошљуну, аутокамп с рестораном у Бечићима, монтажни киосци туристичких друштава, ресторани турристичког друштва у Рафајловићима, затим сви регистровани лежаји у приватним собама и све просторије које се налазе под закупом.

Једну организацију би чинили: аутокамп „Авале“ с рестораном, аутокамп Црвена главица, хотел „Петровац“ и „Сутјеска“, бифе на аутобуској станици у Петровцу, аутокамп у Буљарици и монтажни киосци.

Скупштина општине би донијела одлуку о начину издавања лежаја у домаћој радиности, а биле би обезбиједене и одређене олакшице када су у питању комуналне, накнаде за привремене монтажне објекте и друго.

Очијењено је да су ови подухвати веома значајни и да би нешто слично требало да предузму у Бару, Котору и Тивту, где, такође, постоји проблем смјештаја и исхране домаћих гостију.

С. Грегорић

САМОУПРАВНЕ ИНТЕРЕСНЕ ЗАЈЕДНИЦЕ

Скупштина општине Будва на заједничкој сједници својих вијена, одржаној 12. децембра 1974. године, донијела је олује о оснивању самоуправних интересних заједница из следећих друштвених дјелатности: из посебног друштвеног интереса: из области основног образовања и васпитања, културе и науке, социјалне и дјечје заштите и здравstvenog osiguranja radnika i zemljopradnika.

На истој сједници донијете су и одлуке о изборним јединицама и начину и поступку избора делегата у вијена корисника и давалаца услуга првих скупштина образованих самоуправних интересних заједница.

*
Скупштина општине Будва на сједници одржаној 12. децембра 1974. године, донијела је олује о оснивању самоуправних интересних заједница из следећих друштвених дјелатности: из посебног друштвеног интереса: из области основног образовања и васпитања, културе и науке, социјалне и дјечје заштите и здравstvenog osiguranja radnika i zemljopradnika.

На истој сједници донијете су и одлуке о изборним јединицама и начину и поступку избора делегата у вијена корисника и давалаца услуга првих скупштина образованих самоуправних интересних заједница.

*
За делегата општине Будва у вијена корисника услуга Републичке самоуправне интересне заједнице за културу изабран је Милојан Пајковић, а за делегата у вијена корисника услуга Републичке самоуправне интересне заједнице за научни рад др Миррослав Лукетић.

За делегате вијена корисника услуга Републичке самоуправне интересних заједница здравstvenog osiguranja radnika i zemljopradnika изабрани су Милорад Ђапчевић и Милојан Пајковић, а за делегате у вијена давалаца услуга ових самоуправних интересних заједница Милојан Пајковић и Јово Вуковић.

Чедо Јелишић је делегат вијена корисника услуга Републичке самоуправне интересне заједнице за социјалну и дјечју заштиту, а Драго Станковић и Павле Вуковић су делегати у вијена корисника и давалаца услуга Републичке самоуправне интересних заједница за образовање, а Иво Вуковић је делегат Републичке заједнице за образовање.

СПИСАК ДЕЛЕГАТА СКУПШТИНЕ САМОУПРАВНЕ ИНТЕРЕСНЕ ЗАЈЕДНИЦЕ ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

ВИЈЕЂЕ КОРИСНИКА УСЛУГА

Воре Чупић, Божо Куљача, Душан Бечић, Новак Јованoviћ, Љубо Борега (предсједник Извршног одбора), Нико Ђуровић (члан Извршног одбора), Јово Ђ. Кажанегра, (предсједник Вијена), Љубо Васовић, Иво Шолага, Панто Митровић (постпредсједник Скупштине), Иво Вуковић (предсједник Скупштине), Јарко Пламенац, Драгослав Новаковић (члан Извршног одбора), Блажко Поповић.

Б) ВИЈЕЂЕ ДАВАЛАЦА УСЛУГА

Милош Трифунoviћ (предсједник Вијена), Ристо Новакoviћ (члан Извршног одбора), Светислава Брајак, Миодраг Вучићин, Марко Тамовић, Воре Марковић, Стијепо Грговић (члан Извршног одбора), Катица Зеновић, Јасна Лазовић, Александар Чобренић, Иво Рафаилoviћ (члан Извршног одбора), Бранко Ђорђевић, Јулија Јанковић, Чедо Јелишић, Иванка Лалић (члан Извршног одбора), Недељка Поповић.

СПИСАК ДЕЛЕГАТА СКУПШТИНЕ САМОУПРАВНЕ ИНТЕРЕСНЕ ЗАЈЕДНИЦЕ ЗДРАВСТВЕНЕ ДЈЕЛАТНОСТИ РАДНИКА И ЗЕМЉОРАДНИКА

А) ВИЈЕЂЕ КОРИСНИКА УСЛУГА

Вјера Радовић, Иво Ворета, Соња Зеновић, Ворђаја Радуловић (члан Извршног одбора), Рефик Ракусовић (члан Извршног одбора), Илија Ковачевић (предсједник Вијена), Иво Јовановић, Раде Раденовић, Мило Павловић (предсједник Извршног одбора), Иљада Јакшић, Деса Медиговић, Душан Ђуровић, Владислав Ђуровић, Мират Папаћ, Бранко Медиговић (члан Извршног одбора), Иво Сутин.

ВИЈЕЂЕ ДАВАЛАЦА УСЛУГА

Милан Новачић (предсједник Вијена), Милан Војнич, Оља Вукчевић, Мишо Брајко (предсједник Скупштине), Десанка Дулетић (члан Извршног одбора), Данило Лапташевић, Мирољуб Лукетић, Карло Петелић, Бранислава Лијешевић, Светозар Радуловић (члан Извршног одбора),

СПИСАК ДЕЛЕГАТА СКУПШТИНЕ САМОУПРАВНЕ ИНТЕРЕСНЕ ЗАЈЕДНИЦЕ ЗА КУЛТУРУ И НАУКУ

А) ВИЈЕЂЕ КОРИСНИКА УСЛУГА

Саво Војнич (члан Извршног одбора), Стијепо Рафаилoviћ, Љубица Кульчић, Марко Ивановић (постпредсједник Скупштине), Марко Каписода, Војо Медиговић (предсједник Извршног одбора), Љубо Кажанегра, Видак Радуловић, Владислав Јовановић, Саво Митровић, Деса Медиговић, Душан Ђуровић, Мират Папаћ, Бранко Медиговић (предсједник Скупштине), Фехим Шаботић, Јиљана Маринковић, Јован Гвозденовић, Владо Вуковић (постпредсједник Скупштине), Анђелка Ражнатовић.

Б) ВИЈЕЂЕ ДАВАЛАЦА УСЛУГА

Петар Зец (предсједник Вијена), Илија Вучелић (члан Извршног одбора), Др Милена Борета, Марко Ђуровић, Јованка Живковић, Велимир Ђоновић, Драгица Џуловић, Смиљка Перазић (члан Извршног одбора), Жељко Вуковић, Миланко Мушура.

У ТРАГАЊУ ЗА ЈЕДНИМ ОСМИЈЕХОМ

У ПЛАВОМ САЛОНОУ ЗАВОДА „Др Симо Милошевић“ у Игалу прије неколико дана одржана је скромна свечаност. Нашем суграђанину и познатом југословенском умјетнику Ристу Стијовићу, који се у Игалу налазио на лијечењу, предсједник Скупштине општине Будва Бранко Иванчевић уручio је Новембарску награду Будве за 1974. годину. Свечаности су присуствовали представници друштвено-политичког и културног живота Будве и Херцег-Новог.

Предајући награду Ристу Стијовићу, Бранко Иванчевић је истакао да је то израз жеље и захвалности свих радних људи и грађана буданског општине свом цијењеном суграђанину, истакнутом црногорском и југословенском умјетнику.

Захваљујући се на награди, не слутећи да ће му то бити последњи разговор за новине, Ристо Стијовић је, између остalog рекао:

— Вjerujte, то је за мене драга награда, јер долази из мој војног града. Будва је као љубавница која се стално подмлађује. Заволио сам још у првом светском рату и та љубав из године у годину постала је све већа. Моја жеља је да се повучани износ награде подијели Фонду за угрожена подручја од поплаве у Црној Гори и Културном центру Будве за организацију ликовних изложби.

Послиje предаје плакете потекла је прича, спонтана и ненамetљiva. Најprije o зdravju, o skulpturi, o жељi као izvoru umjetnikovih inspiracija... o životu u opštini.

Осамдесетогодишњи умјетник, очигledno u dobrom расположењу, u разговору је bio издашан. Tu је и Dr Петар Миланковић, кардиолог Градске болнице у Земуну, личност којој је чика Риста, kad mu je pозлило куцину у зид, и Dr Пера је одмах интервенисао. Можда је on највише заслужан што smo bili tu, што smo имали прилике да проведемо једно пријатно вече с нашим великом умјетником.

— Добро сам, одлично се осјећам и једва чекам да одем да се наћем у свом атељеу. Најбоље се осјећам кад радим.

Примијетили smo да много пуши.

— Досадно ми је, знате. Ja sam navikaо на друштво, mada u posljednje vrijeđe volim ponekad da sam sam. Иначе, volio sam dруштво. Увијek су kod мене долазили књижевници, музичари, пјесници. Тако је било у Паризу, то се наставило и poslije kada sam došao u domovinu.

Интересовало нас је како је чика Ристо одабраo Budvu za svoje mjesto boravka.

— Било је то за vrijeđe prve svjetske rata. Služio sam vojsku u Donjem Grblju. Иво Буровић, komandant лијевог крила Lovćenog odreda, uzeo me je pri štabu. Тако сам имao više слобodnog vremena od ostalih vojnika. Готово сваки dan uzeo bих konja i došao do Budve. Обилазio sam

наш познати умјетник Новембарску награду со будве поклонио угроженима од поплаве и културном центру

стари град. Знате ли да mi је poslije некoliko nedjeљa bilo zabranjeno da dolazim u Budvu. Књаз Петар mi је pozirala mi je neka lijepta Ruskinja. Kada sam joj pre-dložio da pozira, požubis-

od 1921. do 1924. године, kada sam nađivisne pravio skulpturu.

Стијовићеви главни izvo-ri inspiracija bili su „Гор-ски vijenač“, narodna poe-

Приликом предаје награде

lijepe djevojke, koja mi je pozirala. Књаз је sasnoa и to mu se niјe svrhalo. Jednoga dana dolazim ja na vratu od grada, zaustavlja me strażar i каже: „Вама није dozvoljeno da ulazite унутра. Тако је napredio књаз.“ Од tada više niјесам smio dolaziti.

Посlije kapitulacije srpske i crnogorske vojske, Стијовић је prešao Албанију и нашao се на Krif. Odatle, kao болестan, upućen је na liječenje u Francusku. Umjesto da se lijechi u Marselju, upisuje сe u umjetničku školu. Poslije godinu dana prelazi u Pariz, gdje naстављa школovanje na umjetničkoj akademiji.

у Parizu је upoznao jednu simpatičnu господицу. Оженио се с њом и пунih 50 godina dijeliли су зло и добро. Evo шта је о томе приčao наш цијењени sagovornik:

— Пohađala је школу примијењene умјетности, a radila је u pozorištu. Тамо sam je i upoznao. Te noći igrala je jednu malu ulogu. Сјedio sam na posljednjoj galeriji. Kada се завршила predstava, сачекао sam je na izlazu riјечima: „Vi mi se, господице, много свиђate!“ „Ni Vi niste antipatični“ — казала је она.

— Тако smo почeli живот. I bio sam с њom sрећan punih 53 godine. Bila je u stanu da gladije samo da mi omoguji da stvaram. Истина, ja sam њој, па почетku našeg zajednickog живота, rekao da treba da буде na prvom mjestu moja skulptura, па нашa љубав. Ona je to istinski prihvatiла. Можда je tome do-prinjelo i to што је и она poticala iz umjetnicke porodične. Вjerujte, ja ni dan danas ne znam da li je ona

zi, tijelo жене и животињe.

— Kada sam prešao preko Албаније, u svoj vojnički torbak, поред pogache što

Risto Stijović: Игуман Стефан

mi je majka dala kada sam svratio da se pozdravim, biele su i dviјe knjige — „Горски vijenač“ и „Примјери чојства i јунаштва“.

Владимир Stanišić

ЧЕЛИК ИЗ РИЗНИЦЕ ДРАГОЦЈЕНОСТИ

A black and white photograph of Stevan Luketić. He is a middle-aged man with dark, wavy hair and a well-groomed beard and mustache. He is looking slightly to his left with a thoughtful expression. His right hand is resting against his chin, with his fingers partially hidden in his pocket. He is wearing a light-colored, collared shirt.

Да бисмо боље разумјели нашег суграђанина вајара Стевана Лукетића, цитираћемо изводе из рецензија познатих ликовних критичара, универзитетских професора теоретичара и историчара умјетности. Прије тога упознаћемо се са „личном картом“ овог несвакидашње талентоганог умјетника, коме је, Јуре Каштелан посветио пјесму „Од вида и невида“, коју, такође, објављујемо.

Рођен је у Будви 8. новембра 1925. године. Припадао је Народноослободилачком покрету од 1941, а у Народноослободилачкој војсци и ЈНА био од 1943. до 1950. године. Завршио је Академију ликовних умјетности. Живи и ради у Загребу и Будви. Излагао је између осталих мјеста у Будви, Титограду, Даниловграду, Цетињу, Загребу, Суботици, Београду, Љубљани, Ријеци, Дубровнику, Сплиту, Сарајеву, Карловцу, Борову, Осијеку, Поречу, Пули, Мурској Саботи, затим у Лозани, Паризу, Риму, Барију, Трсту, Палерму, Болонији, Милану, Бергаму, Александрији, Каиру, Њу Делхију, Токију, Вашингтону, Њујорку, Милвокију, Минхену, Ванкуверу, Монтреалу, Прагу, Штутгарту, Лондону, Амстердаму, Бриселу, Базелу, Рио де Жанеиру, Бечу и Грацу. Дјела му се налазе у многим галеријама и збиркама у земљи и свету. Добитник је девет награда у Југославији и аутор седамнаест врло значајних и вриједних дјела.

Као што се види, Лукетић је имао много изложби, сусрета и путовања. Његов развој с великим интересовањем пратила је наша критика.

„Стеван Лукетић — истакао је Божо Бек, историчар умјетности из Загреба у преговору изложби 1960. године — користи се искључиво жељезом. И тим новим материјалом ствара свој осебујан свет, састављен од чистих или перфорираних плоха и рињавих шилњака. У сукобу тих двају елемената, он је пронашао свога ритам композиција и пружио нам могућност доживљавања једног неочекиваног вида не тако дајио проживљеног времена.“

ПОЧЕТАК ДРУГОГ РАЗ- ДОБЉА

„ДО одређеног пријелома у његову стварању — цитирамо извод зе преоговора каталогу 1974. године — долази 1964., с боравком у Равнима. На позив жељезаре ради три мјесеца на Коришћем, у амбијенту творнице, под неузиченим условима. У тој средини открива могућности обликовања везане уз употребу полираних челика и нову технологију. С одушевљењем их прихвата и грозничаво ради. Тако настаје зачуђујуће велики број скулптура које, по току године, и излаже у Загребачкој Галерији сувремене умјетности. Премда те скулптуре попримају ново значење по облицима и структури, континуитет није био прекинут. Израздане површине, намјерно остављене трагови вара, контрасти између сјечивих блокова у односу на лакто обрађену матерiju челика, подсећају на још раније раздoblje. Оно што указује на будуће токове јесте примјетно све јаче наглашавање полираних блокова. И ако се може говорити о почетку другог раздoblja у Лукетићеву опусу, тада бисмо га морали тражити управо овде. Привлачна драка структуриране површине од сада ће поступно уступати мјесто чистој форми, прецизно

— својим изменичним ритмом статичних плоха и граfiчки оживљених шипки дјелују својом јасном архитектоником попут какве Бачкове фуге. Тај драматски скоб између непробојних отпорних и чврстих плохостијена и агресивних оштрих вертикала и хоризонта недвосмислено одаје органско подријетла те скулптуре — кипарову Црну Гору која је географски и историјски у њој оживљена. Али то „национално“ у Лукетићевој скулптури нема елемената фолклора, већ је изречно течним језиком са временог кипарства.

ДУХ ОТПОРА ЦРНЕ ГОРЕ

„Већ је — пише, између осталог, у „Вјеснику“ од 27. септембра 1963. године — код свог првог наступа 1960. године у салону УЛУХ показао Стеван Лукетић ријечку осъబљеност и управо скакетим однос крајем у

шта у Загребу — конструи-
ра плочама метала и обли-
кује фигуре ратника којих
је „природни“ анатомски са-
став замијењен новом метал-
ном структуром у којој се от-
крива нова „фигура“ човјека
ка чија је слика увјетована
искуством младе генерације
за коју су ратна запамћења
била интегралнија него поука.

слободеној форми. Било је, међутим, одмах јасно да тај прецикад с конвенцијама није услиједио из модерног хира и који нумизматичких мотива, јер дјело из те фазе свједоче да је Лукетин задржao дух традиције, да је није непријатељски обдацио, већ ју је настојао потврдити у новој форми, освежити је новим идејама. Ако је оно уметничко дјело нужно оправдажава дух времена и амоцијен из којег је изникло, онда смо у Лукетиневим дјелима, у том склонима, бункерима, шиљцима, агресивним елементима могли препознати онај дух отпора његовог Прне Горе, онај присни фамилијарски однос према „свијетлом опијажима“.

јетлом оружју". Следеће три године, чије резултат имамо прилике видјети у Студентском центру Љукстету, је пасионарно разрађавао своје форме с битним елементима агресивно-дефензивног постепено се приближавао према тзв. "новој реалистичности". За своју скулптуру почeo је ужључивати све чешће машинске елементе и удаљавати се од неких лирских реминисценција и свог дjetinjstva. Тако је вел. Скулптура II (1963) наглашена ода раду, једноставна и запосната поема радним акцијама. Његови радијоније форме све се више прошињавају, затварају у јасне компактне волумене и донас својом тематиком Љукстет настоји образити напоре своје колике и ангажирати своју скулптуру.

ИЗРАЗИТО РАЗВИЈЕНО ОСЈЕЋАЊЕ ЗА МЕТАЛ

„У својим ранијим скулптурама из 1959. и 1960. године Стеван Љукетић — највдомљивој извод из критике Вере Хорват-Пинтарић, редовног професора свеучилиш

ке академија. Након рата, Стеван Лукетић, војник револуције, учи у „ателиеријма“ југословенских жељезара. Изразито развијеног сензibilitета за материју метала, упознао је вриједност готових индустриских материјала, па ће тако челични обручи или челичне цијеви постati саставни дио његових обликовних средстава.

њеденом облику, онда ћете та иста врата отворити задовољни, што сте присуствовали јединственој свечаности исто тако јединствених форми које су произведене с врло искреним намјерама: да се челик прочисти, углади и улаши да би човјек повјеровао да је узет из ризинце драгоцености...

ЖУРЕ КАПТЕЛАН

Од вида и невида

ВРАТА КОПНЕНА И ВРАТА МОРСКА
ИСТОМ СЕ МРАКУ ОТВАРАЈУ
ИСТОМ СЛАЈУ МЛЕСЕЧИНЕ КОЈА
КАМЕНУ ДАЈЕ ВЛЕЛИНУ КОСТИ
ИСТОМ ОГЊУ ШТО СЕ УТАЛА У ВОДИ
ИСТОМ СУНЦА ИСТОКУ ШТО ИЗ НЕВИДА ИЗРАЊА
ВРАТА КОПНЕНА И ВРАТА МОРСКА
ИСТУ СВЈЕТЛОСТ ЗАТВАРАЈУ
ИСТУ ЗВЈЕЗДАНУ КРОШЊУ ВАСМИРА
КОЈОЈ ВИЛУГА ЗАКРЕНУТИ ПУТ
КРОЗ СПИЉУ ИЗГЛОДАНЕ ЛУВАЊЕ
И ВРТЛОЖНА ГУВНА ВЈЕТРА И МУЊЕ

(Сјећање на Будву у Влашкој 61 под Сљеменом

Користећи се флексибилношћу материје вареног метала, у својим посљедњим скулптурама, Лукетић обликује пластику у којој се сажимају слике слободне, биоморфне и органичке природе. Нови се садржаји оставарују у сложеним структурама (Токови, Скулптура XX): волумен је у њима изграђен меким и опростореним листовима метала, чији рубови стварају лабиринтичне нереватуре на површинама, у којима се очituје карактер личног „рукописа“, непосредно гестуална акција кипарева и њезино значење“.

Лукетићеве скулптуре, да-
кле, и њезин социјални смисао требало би можда потражити у самој умјетниковој намјери, у спасном тражењу једноставности, мукотрпном „оживљавању материје“, у бризи за композицију, за њезину статичку равнотежу и просторну отпорност...“

ДОВРШЕН ЛИКОВНИ ИЗРАЗ

„Лукетин је — пише, у „Вчерјем листу“ ликовни критичар Елена Цајковска — продржећу наше истакнуте кипаре и порношну и сосљедионишну: прво хвађајући се жељеза (тог на вог, а већ толико искомпромитирано; кипарских материјала упорно и самостално је трага за његовим смислом, а да је и вијек ишао правом узлазном стазом. Данас је то већ довештили ликовни израз са значајном које могу иклонирати атору: оригиналност, вјешто братљење материјалом и снага до чарања обликовних форми.“

ЈЕЗИК КОЈИ ГОВОРИ ЗВУКОМ

АВАНГАРДА НОВИХ СТРЕМЉЕЊА

... Други однос скулптуре према материјалу — ријечи су ликовног критичара Јураја Балданција — састоји се у његовог сукобу с равном плочом метала. Глаткоју ковине напада снага ватре и немир човјека. Остварује се нова љепота: нерватура метала, црвоточина ковине, фосилни епохе — чудобна абецеда језика који не треба читати јер говори звуком, јер се разумije оком...“

... У чврстоћи метала, сна-
зи пламена, пуноги илажаници
је и сензационалности осјећаја —
лежи тајна скултуре Стевана
Луктића. Она је нераздвојива-
с аутогромом — једноставна у фор-
ми и јасна у саобраћају — оста-
вља дојама присноти и познан-
ства које се брзо не заборав-
ла.“

СТРАСНО ТРАЖЕЊЕ ЈЕДНОСТАВНОСТИ

„Ако сте — пише Влади-
мир Малековић у „Вјесни-
ку“ од 6. јануара 1968. године —
не — пред вратима галерије
заборавили да је скулптуром
само опис или реминисценција
ја неког или нечег, а охрабрили
у себи затајени нагон да
узвикате у савршено изми-

ра из Титограда — и настаник Лукетићевих дјела, јер је он произишао из свих тих код нас пресудних историјских кретања. Он је хтио то он или не, снагом свог талента и свог умјетничког темперамента морао stati у редове тех најсавременијих, јер он својим изразом исказује од почетка отвореност према новом нашем времену, времену техничко-естетског свијета облика, што још постаје вриједније ако се јавља баш на нашем терену који према оваквој културној скулпторској мишљењу још увијек нема довољно изграђеног афинитета. Као доказ тога је и чињеница да црногорска ликовна умјетност има врсних скулптора старијих погледа и схватања, а да је свега њих двојица тројица који су се потпуно уклопили у токове данашњих стремљења скулптуре од којих је Лукетић авантгарда.“

ПРЕД СПОМЕНИКОМ У СТАНИШИЋИМА

НА СТРАЖИ БЕЗ СМЈЕНЕ

РАСУЛА СЕ МЈЕСЕЧИ
НА ПО КАМЕНЬАРУ
— треперава и саблас-
на.

На улазу у Станишиће доочекује нас споменик, до-
стојанствено испршен на мје-
сечини. Угравирана имена
ратника и стихови „ТИ ГРО-
БОВИ НИСУ РЕКЕ, ВЕЋ
КОЛЕВКЕ НОВИХ СНАГА“, подсећају на њиховој јуна-
штво. Падали су по бојиш-
тима широм земље за исте
идеале. Њих једанаест оста-
ло је на мртвој стражи.

Презиме им је зајед-
ничко Станишићи, а само и-
мена различита. И године
рођења, а и мјеста и датуми
погибије. Искрварили су —
почев од Обале, па преко Бо-
сне и Србије до Срема. Ску-
пили су се ратници ту ис-
пред села. Стражаре. При-
чају приче — до краја не-
испичане. Пјевају пјесме —
до краја неиспјеване.

Читамо имена ратника...
предратних комуниста. Ма-
рка Никова и Бора Илића,
организатора устанка у овом
крају. Обојица нежењени,
вожени и поштовани...

... Тамо на Вечериновцу
код Мојковца, на родној гру-
ди црногорској, фебруара
1942. године, пао је у јури-
шну неустрашиви пушкоми-
траљезац Прве пролетерске
бригаде Марко Ников. Ни 35
година није имао. Отишао је
из строја ове славне брига-
де, али није заборављен. О-
миљени и храбри Стари, ка-
ко су га из милоста звали,
живи у записима његових
саборача...

... Ту на Обали искрварио
је 1945. године поуздан по-
задински радник Боро Илић —
од ратних напора, од ме-
милељија, од мука тешких,
од рана непроболних. Бивши
вјечити робијаш, по пресу-
ди Ратног војног суда на
Цетињу, није стигао да про-
живи у вљеној слободној
земљи...

... Поред Марка Никова
су његови синовици Крсто
Јовов и Душан Јовов, оба
борци Прве пролетерске бри-
гаде. Пали су 1944. године.
Један на сувом кршу бо-
санском, а други на плодној
земљи сремској. Ни гроба
им се не зна, али се зна да
су пали храбро и да их ро-
дна груда покрива...

... Када се непријатељска
казнена експедиција 1942.

године вратила из похода,
оставила је на родном кр-
шу, међу петоро нејаке дје-
це, изрешетаног куршуми-
ма Илију Ђурова. Као да
још одзвана тужна дјечја
вриск...

... Падале су тврђаве и ка-
сарне. Пад једне, 1944. годи-
не, био је кобан за храброг
командира чете Прве проле-
терске бригаде — Филипа
Ђурова. У јуришу на добро
чувани и брањени улаз, ка-
сарне, тамо где је било нај-
теже, пао је у борби прса у
прса, исправан, какав је био
цијelog живота...

... Тек је навршио 22 го-
дине, али је већ био прека-
љени борац, очеличен у ју-
ришима, под кишом куршу-
ма. Никад није узмио. И пао је 1944. године на крва-
вом босанској ратишту хра-
бri борац Прве пролетерске
бригаде Пере Ђуров.

... На брисаном и крвавом
сремском бојишту, где уз-
мак нико није тражио, а за-
клона није било, пали су
1944. године још два храбра
братственика — Крсто Ни-
ков и Јово Ников, борци Пр-
ве пролетерске. Плодну цр-
ницу сремску још једном је
натопила крв Станишића...

... У Дренци, на земљи
косовској, 1944. године, из-
решетан куршумима, искр-
варио је Марко Јоков...

... Када се приближавао
дан слободе, на калдрми
слободарског Београда, 1945.
године пао је Нико Крстов,
храбри борац и омиљени ко-
мандир Прве пролетерске
бригаде...

Остављамо их за тренутак...

... Тврђава у камену-до-

грађивана и преграђивана.

Трагови генерација уткали

су се у њене квргаве беде-
ме. У децембарској ноћи под-

сеја на средњевјековни за-
мак — мрачан, језив и пре-
тећи. Падине с три стране:

и птица ту тешко узлети, и-
зузев орла, а бројни гробови

су са четврте стране, расути

по падини, нијеми су свједо-
ци мукотрпне историје овог

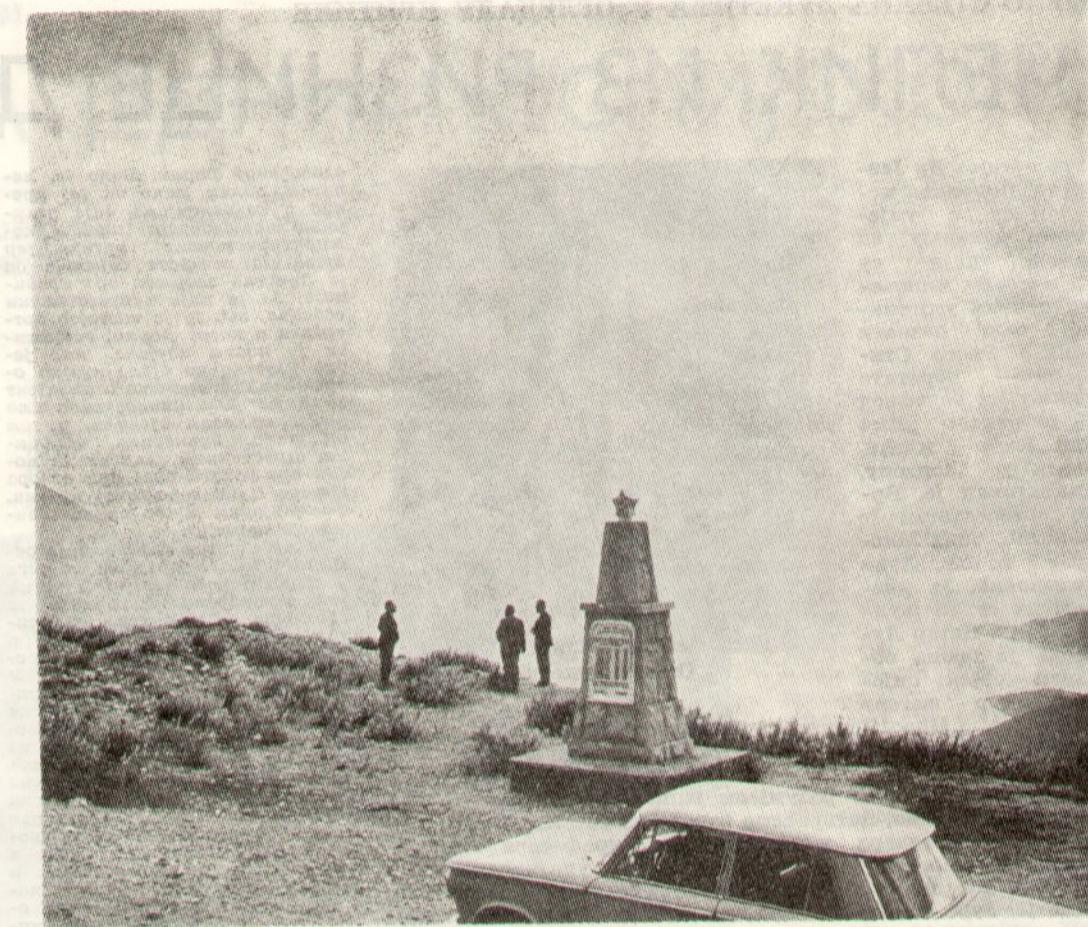
насеља...

Умирао се на Обали, нај-
чешће с пушком. За старост

се није имало времена. Ка-
кав ли се то живот живио

у овом сувом кршу? По-
сан, али поносан. Суров, а-
ли људски и слободарски.

Каква ли се ту луча палила

и каква школа учила? Твр-
до је ту било и опоро! Горак
је хљеб из камена. Камен је
добар само за одбрану сло-
боде и голог живота. С кр-
вавог камена мртве није
требало далеко носити. Оста-
јали су ту, на Обали, да
подсећају потомство на за-
вјет који је требало чувати
и за који се требало бори-
ти.

И дошли су с пушком, у
ранама и преморени, с гла-
дном нејачи, али смјели и
пркосни. Било је то почет-
ком 17. вијека. Крв просу-
та на Његушима, отјера их
далеко од старевине, у нове
битке.

На Обали се није могло
опстати. Тамо су биле Геге —
бронији и моћнији за оба
братства ту није било мје-
ста. Није требало да се ду-
го чека док се створи раз-
бојиште... Када се барjak
побједника залепишао на О-
бали, Гега више није било.
Можда је неки и утекао, а-
ли се ниједан није вратио
да посјети гробове својих
предака.

За сахрањивање све је
мање било мјеста. Настави-
ло се с крвљењем, погиби-
јама у сувим обрачунима
с разноразним завојевачима
и ратоборним сусједима.

По бијелом свијету од-
лазили су за хљебом. Вра-
нали су се, ако им кости не

би остала у туђој земљи да
их киша испира.

Множили су се и јачали.
Између себе нијесу се узи-
мали. Ни одиве им зетове на
мираз нијесу доводиле. Сво-
ју крв нијесу штедели, а ни
туђу праштали. Смјењивале
су се генерације, али успо-
мене на његушке развалине
нијесу изблудјеле. Јубав
према некадашњој постој-
бини није јењавала, а везе с
Цетињем нијесу се прекида-
ле. Подвиг Јока Никова и
Марка Андрина ушао је у
братственичку историју. Ле-
генда о искасаљеној швап-
ској елити рукама ових ју-
нака, у гвардијанској кара-
ули на Брајићима, преноси
се с колјена на колјено.

Доказали су то и 1941. го-
дине. Њих шездесет је кре-
нуло на јулски позив с гув-
на, на Обали. Црвени барjak,
са српом и чекићем, виорио
се у рукама барјактара Ни-
ка Ивова, ункука опјеваног
Јока Никова.

С бедема, одакле су сиј-
вали плотуни, пукao је по-
глед на обронке, окомито ис-
пружене к мору, на мјесе-
чини. Утонули, ту и тамо, у
прозрачну сумаглицу, доби-
ли су они нестваран, надзе-
мальски изглед. Позади —
камене громаде, као да су
небески свод приграбиле.

Примају хладне вјетрове на
своје смежурane образе и

шалу их поново доље — још
јаче и хладније.

Доље, крај мора, пукла
је свјетlost: градови су то
и насеља. Једни до другога
нанизали су се као карике
на ланцу. И твоји некадаш-
њи становници су доље —
зато је тврђава ноћас у мра-
ку. Долазе, понекад, да у-
спомене оживе, да мртве на
своје гробље сакрane, да са
стражарима на мртвој стражи
пријазнији прозоговарају. И Марко
Филипов, народни херој, кад
год дође у Будву обије спо-
меник палих бораца и брат-
ственика. Не само он, долазе
и многи други, долазиће и
убудуће, као на какво ходо-
нашће, јер без Обале не мо-
гу.

Мјесечина на морском
пространству заиста каткад
несвакидашње коло, изводи
чудесне пируете. Све трепе-
ри и бљеска.

Квала ти, Обalo, на овај
величanstveni и несвакида-
шњи доживљај.

Ево нас поново поред па-
лих ратника. Наставили су
традицију предака. Заувијек
су остали међу својима, пре-
носећи старе и нове завјете
на оне који су остали и који
долазе.

Остављамо споменик до-
стојанствено испршен на
мјесечини: стражу без смје-
не.

Димитрије Јововић

ФОРМИРАНА РЕПУБЛИЧКА КОМИСИЈА ЗА ПРЕГЛЕД ФИЛМОВА

Овдје се живјело посно и пркосно

Прије извјесног времена Из-
вршно вијеће Скупштине СРПГ
формирало је Републичку ко-
мисију за преглед филмова. Ко-
мисија има петнаест чланова, а
ијен предсједник је Светозар Ду-
рутовић, члан Извршног коми-
тета Предсједништва ЦК СК
ЦРГ. Комисија ради у вијећу од
најмање пет чланова и у пле-
numu.

Републичка комисија за пре-
глед филмова даје одобрење за
јавно приказивање страних и
филмова произведених од страних
радних заједница самосталnih
филмских радника, а исто-
времено има задатак да не одобри
за јавно приказивање филмова
„чији је садржај усмјерен
против друштвеног и државног
уређења социјалистичке Југо-
славије, против мира и при-

јатељства човјечанства“, зат-
им филмове „који вриједају
част и углед народа и народно-
стругославије или других на-
рода“ и све друге, ако се у њима
такође „еријеја јаван морал
или штетно утиче на васпитање
омладине“, односно ако „проти-
врјече основним васпитнito-хуман-
им и идејно-естетским застje-
вима самоуправног социјалисти-
чког друштva“.

Ових дана Вијеће Комисије
одржало је у Будви сједницу
и након тога извршило преглед
три играна филма, које ће у овој
години увести предузеће
„Зета филм“ из Будве. Одобрење
за јавно приказивање Ко-
мисија је дала за сва три пре-
гледана филма.

Тако ће гледаоци ускоро мо-
ći да виде научно-фантastični

филм Џона Бурмана „Зардоз“, који ће бити приказан у Београду на ФЕСТ-у 75. а у коме улоге тумаче: Шон Конери, Шарлот, Рамплинг, Сара Кестел-
ман, затим криминалистички филм „Велики револвераш“ Дуч Тесарија, познатог италијанског режисера, са Алекном Делоном, Карлом Гравијом и Ричардом Контеом у главним улогама, као и италијански забавни филм „Амазонке“, режисера Теренса Јана.

Поменимо да ће 29. децембра
Комисија у Титограду одржати
своју прву пленарну сједницу, на којој ће се разговарати о
програму рада, одговорности
чланова Комисије и доносијети
пословник о раду.

Прича о рањеном бору

БОР МОЖЕ БИТИ РАЊЕН КАО И ЧОВЈЕК.
Довољно је само два-
три пута ударити сјекиром
по стаблу. Може га ранити
и ватрено оружје. Мраз му
може уништити гране. Је-
вња суша може да упропа-
сти читаву борову шуму, а
било болест да уништи
мноштво стабала. Понекад
јак вјетар ишчупа стабло из
коријена.

Маслина је позната као
воћка хиљадогодишњак и
воћка милионер. Отпорна је
и стално пушта нове мла-
дике. Али, вријеме и људи
рањавају и уништавају ма-
слине.

За паркове се каже да
су плућа града. Ако у мје-
сту има више травњака и
двореда, цвијећа и другог
зеленила, боравак је прија-
тнији, ваздух чистији, лак-
ше се дише.

У близини Петровца на
Мору, на неколико мјеста,
има борове шуме. Требало
би да је буде више, али би
се морало сачувати и оно
што се има. У самом насељу,
исpred хотела „Сутјеска“,
налази се висок и гранат бор
који је наткрилио зграду.
Бор испред хотела, није то
ништа чудновато. Али, ето,

тaj петровачки, тaj туристи-
чki бор, да га тако назове-
мо, који је везан челичном
ужади, као бродови за оба-
лу, заслужује да се о њему
каже ријеч-дијве.

Кад се жели нагласити
како се нешто чува и његу-
је, каже се: „Чува га као
мајка јединца сина, као очи
у глави.“

Тако Петровчани чувају
бор испред хотела „Сутјес-
ка“, гледају његове зелене
гране, јер тако високих ста-
бала нема много у Петров-
цу. Испод бора је тераса за
плес. Ту је подијум за музи-
ку, а у његовим густим гра-
нама смјештени су звучни-
ци. На десетак метара од
њега шири се плажа.

Шта би било да је у Пе-
тровцу испред хотела „Су-
тјеска“ празан простор, да је
уништен високи гранати
бор? А могло се лако десити
да бор угине.

Било је то овако.

Једне зимске ноћи прије
седам-осам година дувао је
јак вјетар. Приморци кажу
да је то био прави циклон.
Кад су Петровчани устали
гранати бор лежају је слом-
љен, рањен, немоћан. И мно-
го маслина и других воћака

било је уништено те ноћи.
Али бор, зар он да неста-
не? Петровчани су се ују-
тра окупили и беспомоћно
гледали полегло стабло. Сви
су заборавили на маслине.
Бору је требало помоћи.

Вјетар је био престао.

„Људи, шта ћемо?“ —
питао је неко. — „Може ли
му се помоћи? Да зовнемо
пљојпривредног стручњака?“

Убрзо је стигао агроном.
Погледао је оборено стабло
и почeo да врти главом.

„Штета! Готово! Нема му
спаса!“ — рекао је и —
отишао.

Петровчани, међутим, ни-
јесу тако мислили. Један је
предложио да се стабло ис-
прави, па ако мора да угина-
де, да се осуши, нека то буде —
усправно. Остали су прихватили.
Стотину људи дало се на посао.
Бор је усправљен и везан челичном
ужади. Донијели су два камиона
земље, ставили два-
три товара стајског ћубри-
ва и покрили коријене које
је штрчalo из земље.

„Да ли ће оздравити?“ —
питали су се.

Пролазили су дани. Пе-
тровчани су и даље гледали
бор који је наставио да жи-

Бор у Петровцу

ви. Ни једна грана није му
се осушила. Само су сасу-
шени плодови падали с гра-
на.

Сада послиje седам-осам
година петровачки туристи-
чki бор још је виши, зелена
боја некако је једрија (или

се Петровчанима тако чини).
Посљедњих година стаб-
ло више буја и развија се.
Људи га његују као мезим-
че. Он је једно плућно кри-
ло Петровца.

Владо Гојнич

НОВА ГОДИНА НА НАЈЧУВЕНИЈОЈ ПЛАЖИ

Поноћ заборава, игра и блестави шам-
пањац у пуној чаши.

Нова година: ми смо на прагу годишта када
се цео свет љуби, а зла заборављају, када се
мисли више на оно што нам се за протеклих
годину дана забило, него на оно што нас, углав-
ном непознато, у следећој години чека.

Нова година је сваке године иста, јер су оби-
чији да је чекамо увек исти.

Она је нешто што замисљамо, нека граница,
чије се баријере, иначе добро чуване од времена
што противче, одједном отварају и ми, уз вриск
и смех, песму и веселје, прећемо у другу годину,
једноставно и смело, као што се, рејимо, прелази
из једне собе у другу. А календари и нису ништа
друго него велике собе обележеног времена у
којима живимо тачно годину дана и онда пре-
лазимо у другу, изволне молим лепо, са свим же-
љама да нам нова буде лепша, срећнија и успе-
лија него стара. Стару многи сликaju као погр-
блјену баку с тешком врејом на леђима. А још
пре годину дана била је млада, снажна и лепа,
као што је и она што наступа.

Увек сам славио Нову годину.

Понекад се сећам, много сам заборавио. Нај-
више сам заборавио она које су биле сличне је-
дна другој, као јаје јајету. Увек сам се за Нову
годину добро најео и напио, а упоноћ су ми обра-
зи били црвени од ружа, мало од вина, а мало
од хладног зимског ветра, јер сам понекад око
поноћи био зауставлен послом око писања новогоди-
шње репортаже, а то је значило обилазити ауто-
мобилом по граду, од места до места, и разговара-
ти са људима који су весели и радо причају, а и
свашта причају.

Једне од тих нових година ипак се изја-
дије сећам. Зашто ми је остала у незаборавиом
сећању није тешко погодити: провео сам је и до-
чекао на највећој и најчувенијој плажи на свету.

Тада је, стару годину, док је још сунце
блестало, а у ваздуху лебделе капљице тропске
кише, био је један од врелих летњих дана ис-
под Екватора. И било ми је необично што нову
годину дочекујем знојећи се, у готово мокрој ко-
шуљи, обилазећи бројне радње на Авенији
„Santa Maria de Copacabana“. Чекао сам да падне
ноћ и да се спустим са шестог спрата солитера у
купачним гаџицама и у два скока прескочим улицу,
одлазећи на редовно ноћно купање.

Још рано поподне, огромна, шест километра-
ра дуга, плажа, била је пуна купача. Тако је о-
стало и целу ноћ: неколико стотина хиљада љу-
ди веселило се на песку, пило, јело и плесало,
очекујући прве минуте Нове године.

— Хеј, странче, дођи да плешеш с нама...

Био је то први позив на игру оног тренутка
када сам у сумрак кренуо на Копакабану. Први
од хиљада позива које су ми упућивале групе
играча самбе, мајстора плеса, што уз бубње и
трубу славе почетак великих карневалских све-

чаности. Нова година је велики позив на игру
под маскама, која траје све до краја фебруара,
до она четири најљуба дана кад карневал дости-
же свој врхунац и умире као птица феникс,
четврте ноћи ујутро.

У друштву неколицине Југословена сишао
сам на песак плаже и покушао да нађем погод-
но место: ни приблизу обали, ни подаље од ње.
То није било лако. Готово сваки метар дуге пла-
же већ је био испуњен породицама, оркестрима
и групама играча. Углавили смо се у једну про-
странију пешчану удолину, мало заклоњени од
ветра што без престанка дува са Атлантика, по-
сечи високе и пленеће валове.

— Не одазивај се позиву за игру! — рече ми
запанац који већ дуго година живи у Бразилу. —
Могао би остати лакши за новчаник...

Нисам озбиљно схватио упозорење. Располо-
женje је било новогодишиње, а ја сам био жељан
игре. Звуци там-тама били су неодољиви. Ухва-
тио сам се у коло с групом црнаца из горњег
града, где живи сиротиња у насељима кућица од
блата, и заиграо самбу. Били су смешно обучени
— црвени пантalone и плаве кошуље, уз струк,
на глави жирадо шешири, а на ногама беле га-
машине без ципела. Играли су боси по песку, ска-
чући као кловнови у циркусу.

Одједном осетих туђу руку у цепу пантalone.
Док сам се снашао, руке више није било, а
ни играча. Они су се удаљили заједно с мојим
новчаником. Покушао сам да вичем „држте ло-
пова!“, али то писам чинио, јер би прошао горе
него да ћутим. На свако упозорење на лопова
играчи прилазе и изазивају тучу. Одустао сам,
лакши за двадесетак долара, а мој пријатељ ми
рече да сам још добро прошао. Та мала, неприја-
тна епизода није могла да покvari расположења
што су се као плима уздизала како се близила

шетали смо и гледали како црниње на пе-
ску ребају разне поклоне. Било је ту сапуна,
јевтињих оглица, огледалаца, шминке, и, свуда,
слика богородице са чамцем уместо круне на
глави.

— То је богиња мора Јеманџа. Да, тако се
зове... Јеманџа. Све ове поклоне примиће она
у поноћ, јер црни верују да за Нову годину прво
треба задовољити богињу мора, па онда себе,
породицу и пријатеље. Јер, она ће донети или
срће или несрећу, ако није доволно даривана.

Око тих ситних поклона, окружених малим
свештама у разним бојама, плесали су самбу сви
без разлике: дечурлија, старици и дебеле прики-
ње. Сви су се знојили и свака пауза у игри била
је искоришћена за купање у мору. Пошто је би-
ла ноћ могле су се видети само беле гризе високих
валова и светле кошуље, или гаће црнаца
што су се пењали на таласе. Њихова тамна тела
није било могуће приметити. Тако да сам имао
утисак да на тамној позадини тропске ноћи, осу-

те сјајним звездама, пливају само неке беле фле-
ке које ће први јачи талас избацити на песак
плаже.

Негде подаље, између високих свећа, што су
тињајући себе отимале од ветра, играли су ма-
јстори самбе. Та је игра била више налик на вер-
ски обред, него на игру.

— Ово су поклоници верске секте „Макум-
бе“ — објашњава мој познаник — они славе бо-
гињу мора, која има облик хришћанске мадоне,
али немају никакве везе с хришћанством. Једно-
ставно су богоједину позајмili...

Што се више близили поноћ, игра је била
све јача, темпо и ритам самбе бржи и убитачни-
ји. Играчи су били налик на масне туњане. Тако
им се кожа сјајила уз одеја пламена бројних
свећа.

Онда је дошла поноћ, објављена топовима
бразилске ратне морнарице из луке Рио де Жа-
несира. И док су топови грували, а небом парале
ракете, под светлом раскошног ватромета, уз гла-
сно певање, покренула се маса ка мору. Тај при-
зор никада нећу заборавити. Групе од по неко-
лико стотина саплеменика и рођака, сваки за се-
бе, у белим хаљинама или пантalonama од гру-
бог сукна, кретали су се споро песком ка мору,
носећи на леђима корита, налик на чамце. У
чамцима су били поклони за богињу мора. Тала-
си, што су бучали својом снагом, котрљајући се
плажом, као да су застали, упуштени од масе
која је певајућа ишла према њима.

— Јеманџаа... оooјјеесе... Јеманџаа!
Певали су црници и црнине, док су бели
гледали овај величанствени призор под осветље-
ним небом најлепшег града на свету. Улазили
су обучени или наги, све више у море. Прво су
им таласи купали ноге, затим су спокојно под-
носили ударце валова и лагано пестајали у пе-
ни, остављајући пучини чамце пуне дарова што
су пливали на леђима таласа.

Мокри и изнемогли од плеса, враћали су се
верници Макумбе, пливајући натраг ка обали.
Док су мали чамци с даровима, опирући се сиз-
зи мора, пливали и постепенотонули у његове
дубине. Таквих чамаца било је те ноћи сигурно
 неколико хиљада.

— Срећна нова година!
Играли смо самбу, пили и јели све док, та-
мо из нас, од цунгле није почело да руди. Пра-
сокозорје је обојило Копакабану својим румени-
лом, а мени се чинило да је песак црвен и крвав.

Када је жарка и огњена сунчева лента из-
милила из кућа Копакабане, најављујући вре-
лији дни у тропима, где је у нашим зимским месе-
цима право лето, људи су пожурили да траже
хладовину и наставе светковину. Огромна плажа
одједном ј

ИЗ КУЛТУРНЕ ПРОШЛОСТИ

Пионери музичког живота

ПРИЈЕ 87 ГОДИНА у Будви је формиран први виолински оркестар при Хрватском културном друштву „Слога“. Оркестар је у то вријеме бројао десет чланова и наступао је на свим приредбама које су приређивали „Српска Читаоница“ и „Слога“. Повезаност та два друштва била је веома чврста, јер су се само на тај начин могли одупријети групи аустрофила, који су настојали да и своју националну свијест подвргну интересима Аустро-Угарске Монахије. У оба друштва били су учлањени Срби и Хрвати.

При друштву „Слога“ 1906. године основана је и прва блех музика под називом „Хрватска глаџба“ која је бројала 17 чланова. Први капелник био је Карло Вела. У њеном саставу налазио се виолински оркестар, а касније су основаны тамбурашки зборови, и то један при „Читаоници“, а други при друштву „Слога“. Наступи једног и другог збора увеличавали су све приредбе.

НИЈЕСУ СЛУЖИЛИ ОКУПАТОРУ

Године 1914. приликом привременог ослобођења Будве од стране црногорске војске, један од музичара отишао је у састав црногорске војне музике, па је блех музика престала с радом.

За вријеме бивше Југославије, 1924. године, под руководством капелника Анте Скутарића окупило се двадесетак омладинаца и започело да учи. Двадесетак година касније, као секција при Соколском друштву Музика је имала први наступ. Број чланова постепено се повећавао, а највише их је било 1930. године — 22. Највећи успјех Музика је тада забиљежила пријемом наступа на фестивалу на Цетињу, када су, поред пет друштвених, учествовали и двадесетак војне музике. Будући једини од најбољих, бубањски музичари су другог дана фестивала дали посебан концерт са програмом.

Музика је, поред учешћа на различним прославама, приређивала концерте у Будви и ван ње, и то све до оккупације, када је престала с радом. Музичари су своје инструменте однели кућама и скрили их по шупама и таванима да их не би одузево окупатор који је сазнао да је у Будви постојала блех музика. Свака група Италијана која је долазила у Будву тражила је инструменте, али је увијек добијала исти одговор: „Однијела их је група која је прва стигла у Будву“. Захваљујући томе, музичари су сачували своје инструменте. У Народно-ослободилачком рату узело је учешћа 12 музичара, тројица су погинула, а неколико их је рањено.

Године 1950. под руководством капелника Вјекослава Јурића Музика је поново оживјела и то као секције КУД „Иво Миковић“. Она је одржавала концерте и наступала на свим

Тамбурашки збор из 1921.

прославама. Број чланова се са 20 попео на 24 и то 1955. године, када је Музика била бројчано најача.

Почетком 1954. године капелник Вјекослав Јурић преузима вовеље блех музике на Хвару, али музичаре га није обесхрабрило. Они су замолили композитора и музичара из Котора Трипто Томаса да би примио Јубо Урошана како би он могао да преузме дужност капелника, што је Томас, познати Јуба као обдареног музичара (свира кларинет, саксофон, мандолину, гитару и хармонијум), ради прихватио. Музика је први свој наступ са новим капелником имала 1955. године, послиje чега је одржала више концерата у Будви и Бару, где у то вријеме није било музике. Од 1970. године музички наступи су се углавном одвијали на различним прославама, откријући спомен плочу итд.

У то вријеме чланови су били већином ћаци, који су послиje двије-три године свирајући напуштали Будву.

Година 1959. Музика се издвојила из састава КУД „Иво Миковић“ и формирала засебно друштво. Разлог за одвајање био је тај што је КУД „Иво Миковић“ имало више секција (органску, хорску, фолклорну и рецитаторску), па се није много пажње поклањало Музици.

Очекивало се да ће се најакон стварања одјељења Музичке школе у Будви обезбедиошти кадар за блех музiku, али, нажалост, то се није остварило, јер је школа ослободила каморе за хармонику, виолину и гитару. То је био један од разлога што у периоду од 1970. до 1974. није било концерата.

ДОТРАЈАЛИ ИНСТРУМЕНТ

Данас су међу 23 члана Градске музике само тројица ћаци, петнаесторица су радници а петорица пензионери. Пензионери, старији музичари, имају слједећи музички стаж: Анте Делојик 61 годину стажа (предсједник музике од 1970. до 1974. године), Никша Фабрис 53 године (секретар Музике од 1950.), Милош Савићић 53. године стажа — један је од најстаријих музичара и дугогодишњи члан управе. Јубо Ур-

никша Фабрис

Градска музика 1974. године

ИЗ РАДА БИБЛИОТЕКЕ

Књига није само разбибрига

БИБЛИОТЕКА У САСТАВУ КУЛТУРНОГ ЦЕНТРА почела је рад са 4600 књига наслијеђених од Читаонице Народног универзитета. Из године у годину број књига је растао. У прво вријеме у Библиотеци је радило једно лице с непotpunim radnim временом. Повећане потребе ученика основне школе и будванских средњошколаца захтијевали су да се пређе на свакодневни рад с пуним radnim временom. Културни центар је издавао средства за набавку књига, тако да се за двије године књижни фонд удвоstručio. Крајем 1972. године из једне, скучене и неподесне Библиотеке је прешла у простране и функционално опремљене просторије. Набављене су полице које су читаоцима омогућиле слободан приступ књизи. Почетком 1973. повећао се број радника. Од 4600 књига, са колико се почело, Библиотека данас броји 12600 књига.

Захваљујући одговарајућим просторијама, функционалној опреми, средствима која су уложена у књижни фонд и околности да три радника раде, Библиотека је имала све услове да се успјешno развија и напредује, као и остale службе у Културном центru.

Резултати нијесу изостали. Посљедњих година забиљежен је видан напредак: књижни фонд се увећао три пута, а број читалаца два и по пута. У Библиотеку је уписан хиљадити члан, што за наше прилике представља ванредан успјех, јер чини трећину цјелокупног становништва града, чиме се не могу похвалити ни многа развијенија мјеста. Текиња чланова Библиотеке су ученици основне и средњих школа, па се набавка књига усмјерава према њиховим потребама.

Бранко Радичевић

Чињеница да је наша Библиотека и школска библиотека намеће Заједници образовања законске обавезе. Међутим, помоћ коју је Заједница указивала Библиотеци, посљедње двије године безразложно је укинута. То ће се веома неповољно одразити на успјех ученика, јер без обнављања књижног фонда не могу бити задовољене потребе ученика — чланова Библиотеке.

Помажући наставницима матерњег језика, радници Библиотеке настоје да код ученика током основног школовања развију љубав према књизи и читању, јер је средња школа већ закашњела вријеме за тај посао.

Први пут су ове године ученици првог и другог разреда са учитељима били у Библиотеци, видјeli су изложбу сликовница, слушали приче и пјесме и постали чланови Библиотеке. На почетку школске године организован је сусрет ученика основне школе с дјечјим писцима који су им говорили о својим дјелима и животу. У Библиотеци се одржавају часови школске лектире, излажу нове књиге, дјела наших и страних писаца, одржавају литературна такмичења, предавања и књижевним приредбама обиљежавају значајни датуми. Радници Библиотеке спремају ученицима основне и средњих школа за поправне испите, а током школске године односе одобрane књиге ученицима основних школа у Брајићима, Поборима и Прасквици. То су све начини којима Библиотека настоји да књига нађе пут до сваког ученика и донесе знање и стручност без којих нашем друштву нема напретка.

Библиотека у даљем развоју не може остати само Библиотека ученика основне и средњих школа. Међу многобројним нашим и страним туристима, који љетују у Будви, није мали број оних који без књиге не могу ни двадесет дана колико су на одмору.

А њима, најчешће, не можемо дати књигу коју желе. Да би Библиотека постала значајан чинилац у животу туристичке Будве, потребно је свестрано обогатити књижни фонд нашим и страним класичним и савременим дјелима. То тражи велика улагања. Међутим, прошло је вријеме кад је књига била само лијепа књижевност, пјесма, роман, прича, разбибрига. То романтичарско схватање књиге замјењује данас потреба за књигом као алатом у свим областима људског живота и рада. Књига данас у рукама ученика, у рукама радника постаје основна полуга нашег напретка.

Даница Божиновић

ОСВРТ

Година која охрабрује

ГОДИНА КОЈА ОСТАЈЕ за нама била је богата спортским догађајима. Та чињеница у овом тренутку охрабрује, посебно ако се има на уму да је спорт у будванској општини у запољу децецији доста стагнирао.

У оквиру Савеза организација за физичку културу постоји више спортских друштава и клубова. Фудбалски клуб „Петровац“, члан Републичке лиге, већ три године се са успјехом такмичи. Ове јесене заузео је мјесто у средини табеле, што се, с обзиром на јаку конкуренцију, може сматрати успехом. „Могрен“ из Будве је на другом мјесту послје завршетка јесене фудбалске сезоне у лиги фудбалског подручја Котор и спрема се за повратак у Црногорску лигу. „Милочер“ је заузео средину табеле у Которској лиги.

Пливање и ватерполо поново се враћају међу младе овога града. Јето је с будваничким омладинцима и пионирима ради познати стручњак Пељко из Котора, па ускоро треба очекивати да Будва добије бар члана Републичке лиге у ватерполу. Омладинци то најављују својим резултатима и ангажовањем.

Спортско друштво „Делфин“ из гојдне у годину постиже ванредне резултате. Нема такмичења на коме учествују његови чланови, а да се не донесе по неколико медаља. Тако је било и ове године на такмичењу у подводном риболову, пливању с перајима и другим дисциплинама у којима су Будвани били најбољи.

Ове године основан је и Стрелачки савез општине. По свим мјесним јединицама постоје стрељачке дружине у којима је учлањено преко 300 лица. Ускоро ће се градити и општински стрелиште, што ће много значити за ову младу организацију.

Шах је постао веома популаран у Будви, Светом Стефану и Петровцу. То су показале и три симултанке које су недавно одржане у Будви и Петровцу на којима су шахисти клубова „Будве“ и „Милочера“ играли с поznatim velemajstorkom Dragoljubom Jaloševićem i bivšim srpskim prvakom u šahu Mihailom Botvinkom. Будва, Свети Стефан и Петровац имају доста добрих шахиста којима треба помоћи да се још боље организују одржавају првенства града и општине.

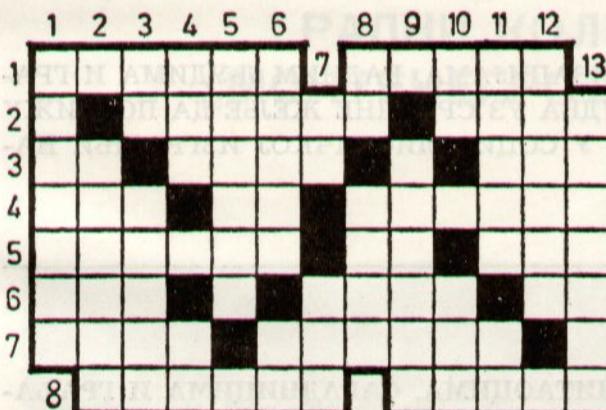
Охрабрује и чињеница да се ради и на новим спортским теренима. „Могрен“ ускоро добија квалитетно фудбалско игралиште на простору између хотела „Интернационал“ и „Парк“ што ће много значити како за клуб, тако и за цио град. У будванској луци ентузијasti пливачког клуба Будва, раде на изградњи пливачког базена. Колико ће то значити за популаризацију овог спорта, сувоко је наглашавати.

Петровац, који има представника у Црногорској лиги, нема фудбалског терена који би одговарао прописима. То је једно од најважнијих питања у наредном периоду. Чини се да би у 1975. години требало учинити напор како би Петровац добио фудбалски терен. Вјерујемо да би сви помогли ову акцију.

Међу пионирима у основним школама у Будви и Петровцу има доста талентованих дјечака и дјевојчица које треба усмjeravati у спортским дисциплинама, његовати њихов таленат и помоћи им да се организују у клубовима и друштвима.

С. Г.

Укрштене ријечи број 16

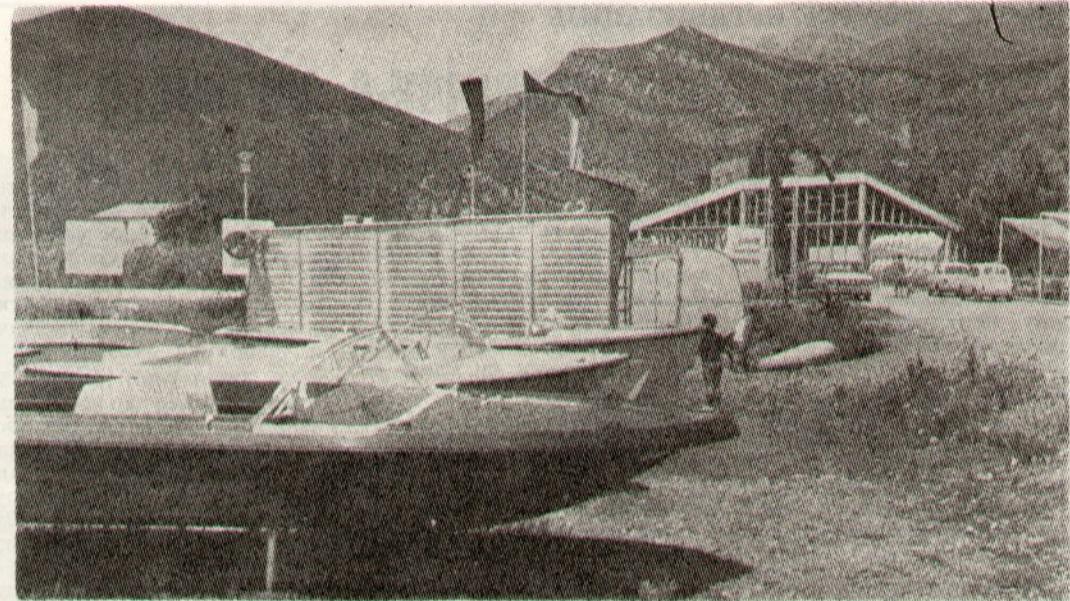
ВОДОРАВНО: 1) Мјесто у Прио Гори — хотел у Будви; 2) Самогласник — вулканско грофло — ријека у БиХ; 3) Предлог — врста кухињске посуде — десничесто слово кирилице — марка аутомобила; 4) Показана замјеница — першун — ријека у Хрватској; 5) Народни назив за минерално вјештачко ћубриво КАН — ријека у СССР-у — доживљај при спасавању; 6) Везник — међународна аутознака за Аустрију — баг лубави код старијих Римљана — повратна замјеница; 7) Надимак бившег голмана Жељезничара Радовића — дан у седмици — скраћеница једне мјере за текину; 8) По хеленској митологији једна од десет муз, заштитница позоришне умјетности — прастановница Италије.

УСПРАВНО: 1) Фудбалер Петровца (Бранко); 2) Везник — врста хемијског елемента; 3) Иницијали имена и презимена српског књижевника, аутора поетичне трагедије Максим Црнојевић — град у Чилеу; 4) Сат — самогласник — самогласник

РЕЈПЕНЕ УКРШТЕНИХ РИЈЕЧИ БР. 15.

ВОДОРАВНО: 1) Чечуци — пак; 2) Сатара — Пиран; 3) Аи — ъа — Пазина; 4) Врт — нар — ак — ъ; 5) И — ир — Ват — Аси; 6) Невада — Ра ац; 7) Амали — Беране; 8) Ото — панама.

Страдимир Фатић

Јадрански сајам

Изложба туристичке опреме

Јадрански сајам је ових дана поново отворио своје капије. Тачније, 16. децембра отворена је велика изложба туристичке опреме, чији су организатори Сајам и Хотелско-туристичко предузеће „Монтенегротурист“. И-

злагачи из цијеле земље по-казаје своје производе у ха-лама Сајма.

— Веома је интересантно што ће се на самој изложби склапати уговори између производија и представни-ка хотелских организација

каје Јанко Ражнатовић, комерцијални директор Јадран ског сајма. Иначе, опрема туристичких објеката и до-маџистава веома је важан фактор у комплетирању ту-ристичке понуде, па је ово прилика да хотелијери и туристички посленици виде и сазнају многе новине.

Упоредо с овом излож-бом, Туристички савез Ју-гославије отвориће изложбу проспеката. Наиме, познато је да наш проспект на ино-страном тржишту доживљава дебакл, јер не одговара истини оно што је у њему истакнуто. Ово је прилика да се многе ствари конста-тују, да се приђе изради но-вих рјешења. Туристички проспект је једна врста са-временог уговора госта с мје-стом или хотелом где треба да дође. Његова улога у ту-ристичком развоју је вели-ка, па ће се, упоредо са из-ложбом, одржати и симпо-зијум на тему „Туристички проспект као фактор пону-де“.

Отварање ових изложби и одржавање симпозијума много ће значити за Будву у овим зимским данима. Очекују се стотине туристичких радника из цијеле зем-ље, представници свих на-ших агенција у иностранству и многи гости.

Изложбе ће бити отворе-не до 15. фебруара.

Г.

Преко 6000 посјетилаца

Прошло је нешто више од осамнаест мјесеци од како је отворен Музеј у Будви, који за сада има само археолошко одјељење, у коме су смјештени експонати из илирског, грчког и римског периода. Ове године Музеј је имао значајну постав-ку, колекцију од предмета који припадају „Артичкој Буд-ви“ из Народног музеја из Београда, Музеју у Петрију и на-шем будванској материјали. Ова изложба побудила је живо ин-тересовање љубитеља старијина, археолога и других научника из земље и иностранства, па ју је

видјело више од 6000 посјети-лаца, међу којима, што не треба испустити из вида, и ученици основних школа из Петроваца и Будве.

С. П.

ЗАХВАЛНИЦА

КУЛТУРНИ ЦЕНТАР ИЗ БУДВЕ СА ЗАХВАЛНОШЋУ ЈЕ ПРИМИО КЊИГЕ КОЈЕ ЈЕ ВО-СИЉКА ДРАШКОВИЋ ПОКЛО-НИЛА БИБЛИОТЕЦИ У ПЕТ-РОВЦУ.

11

ПРВЕ ИЗВИЋАЧКЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ

За свестрано развијање личности

ИЗВИЋАЧКЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ на посебан начин, заснован на принципима савремене науке, доприносе свестраном развијању личности социјалистичког човека. Оне окапљају дјецу старију од шест година и омладину. Основна самостална извићачка организација је одред, а формира се у мјесту, насељу, школи или фабрици. Извићачи имају свој статут и програм. Њихов знак на слици је зелени јаворов лист са црвеним петокраком звијездом и магнетном иглом.

Приликом пријема у организацију, извићачи и плацнике дају завјет који гласи: „Дајем часну ријеч да ћу чувати братство и јединство наших народа, слободу своје домовине, Социјалистичке Федеративне Републике Југославије, и остале тековине народне револуције, да ћу се увијек борити за изградњу социјализма и за све што је напредно, племено и праведно, и да ћу живјети и радити по извићачким законима“.

У Југославији је прије другог свјетског рата постојала организација слична данашњим извићачима, која се звала скаути. Она и даје постоји у низу земаља и веома је популарна код младих људи.

Послије рата скаутска организација у Југославији није обновљена, јер се неким поставкама свога стату-

та и програма косила с друштвеним уређењем наше земље, а и због тога што је, непосредно уочи рата, у многим мјестима постала оружје полицијског режима у борби против напредних идеја и покрета. Скаути који нијесу били огрезли у блато реакције покренули су идеју да се у новим условима створи организација која би слиједила природне тежње младих људи и омогућавала им да бораве у природи, упознајују своју земљу и уче се корисним стварима, његујући свијетле традиције Народнослободилачке борбе и придржавајући се принципа социјалистичке изградње. Тако је дошло до оснивања прве извићачке чете „Млад партизан“ у Загребу, 1950. године. Убрзо потом иначу извићачке јединице и по други.

У Будви је Одред „Нико Анђус“ основан 20. фебруара 1972, а одред „Вукица Митровић-Шуња“ у Петровцу тек ове године.

Гдје за дочек Нове године

И ове године очекујемо богат новогодиšни културно-забавни програм у хотелима на подручју наше општине. У хотелу „Интернационал“ гостују оркести **Бокија Милошевића** и **Дарка Валчића** са популарним пјевачима забавне и народне музике: **Бисером** и **Сенком Велентанлићем**, **Николом Каровићем**, **Дубравком Нешовићем** и **Лалетом Паскалом**.

Хотел „Маестрал“ пружиће нам пријатан дочек нове године уз оркестар **Даче Благојевића**, који ће пратити **Ану Милосављевић**, **Лидију Кодрич** и **Зорана Гајића**. Поред њих, у програму ће наступати **Милена Дравин**, **Ружица Сокић**, **Драган Николић**, **Данило Стојковић**, **Мића Орловић** и познати спортисти **Владимир Цветковић**, **шаркаш** и **Борје Перешић**, ватерполиста.

В. Б.

ПРЕДУЗЕЋЕ СА БОГАТИМ, РАЗНОВРСНИМ И КВАЛИТЕТНИМ РЕПЕРТОАРОМ

„ЗЕТА ФИЛМ“ БУДВА

ЧЕСТИТА НОВУ 1975. ГОДИНУ

КУЛТУРНИ ЦЕНТАР БУДВА

„БУДВА КОНЦЕРТ“, МУЗЕЈ, МОДЕРНА ГАЛЕРИЈА, БИБЛИОТЕКА, И АРХИВ, ОБРАЗОВНО ОДЈЕЉЕЊЕ, ИЗДАВАЧКИ СЕКТОР – „ПРИМОРСКЕ НОВИНЕ“, БИРО ЗА ПРОПАГАНДУ И УМЈЕТНИЧКО ОБЛИКОВАЊЕ, ФОЛКЛОРНИ ансамбл „КАЊОШ“

Честита нову 1975. годину

СВИМ РАДНИМ ЉУДИМА И ГРАЂАНИМА ОПШТИНЕ БУДВА

ЖЕЛИМО ПУНО УСПЈЕХА СВИМ РАДНИМ ЉУДИМА, ГРАЂАНИМА ОПШТИНЕ БУДВА И СВОЈИМ ПОСЛОВНИМ ПРИЈАТЕЉИМА

У НОВОЈ 1975. ГОДИНИ

МЛИНОПРЕД – БАЧКА ТОПОЛА ООУР – БУДВА

Два обавјештења

I ЗА ПОЛАГАЊЕ ИСПИТА ЗА КВ И ВКВ РАДНИКЕ

ОБРАЗОВНО ОДЈЕЉЕЊЕ КУЛТУРНОГ ЦЕНТРА ОРГАНИЗУЈЕ СЕМИНАР НА КОМЕ ЋЕ КАНДИДАТИ ЗА ПОЛАГАЊЕ ИСПИТА ЗА КВ И ВКВ РАДНИКЕ БИТИ УПОЗНАТИ С ГРАДИВОМ ПОЈЕДИНЧИХ ПРЕДМЕТА.

СЕМИНАР ЋЕ БИТИ ОДРЖАВАН У ПРОСТОРИЈАМА ОСНОВНЕ ШКОЛЕ ОД 7. ЈАНУАРА 1975. ГОДИНЕ. МОЛИМО СВЕ КАНДИДАТЕ, ЗАИНТЕРЕСОВАНЕ ЗА ПОХАЂАЊЕ СЕМИНАРА, ДА ДОЂУ 7. ЈАНУАРА У 17 ЧАСОВА У ОСНОВНУ ШКОЛУ КАКО БИ САЗНАЛИ РАСПОРЕД ПРЕДАВАЊА.

II ЗА КУРСЕВЕ СТРАНИХ ЈЕЗИКА

КУЛТУРНИ ЦЕНТАР ОРГАНИЗУЈЕ У БУДВИ КУРСЕВЕ ЈЕМАЧКОГ И ЕНГЛЕСКОГ ЈЕЗИКА, КОЈИ БИ ЗАПОЧЕЛИ ДА РАДЕ 9. ЈАНУАРА 1975. ГОДИНЕ.

ПРИЈАВА СЕ ВРШИ У ОБРАЗОВНОМ ОДЈЕЉЕЊУ КУЛТУРНОГ ЦЕНТРА СВАКОГ ДАНА ОД 8 ДО 12 ЧАСОВА ДО 31. XII 1974. ГОДИНЕ.

САСТАНАК СВИХ КАНДИДАТА БИЋЕ 8. ЈАНУАРА 1975. У 17 ЧАСОВА У КУЛТУРНОМ ЦЕНТРУ.

У ТУРИСТИЧКОМ НАСЕЉУ „ИНЕКС ЗЛАТНА ОБАЛА“

Нова година са „Седморицом младих“

У веселом мозаику дочека нове, 1975. године посебно мјесто на Црногорском приморју припада „Инекс Златној обали“ у Сутомору. Већ 27. децембра специјалним аутобусима у „Инекс Златну обалу“ доћи ће грађани Котора, Тивта и Херцег-Новог. Дан касније Титограђани и Цетињани биће гости овог реномираног предузећа. Дана 29. децембра мјеста у дворанама „Инекс Златне обале“ биће резервисана за грађана Будве, Петровца и Улциња. Јасно је да ће сваког од ових дана капије „Златне обале“ бити широм отворене и за одређен број најближих сусједа из Бара и Сутомора.

Грађани сваког од ових мјеста специјалним плакатима обавијештени су о свим појединостима дочека нове године. Ево само неких детаља из програма који у „Инекс Златној обали“ почиње 27. децембра 1974. године. Док ће у једној сали гости забављати главна атракција новогодишњег програма, оркестар „Седам младих“, у другој ће свирати гитаристи Саша и Џиле, у ствари Мио-

мир Петровић и Драган Мирковић, двојица момака које ћемо ускоро имати прилике да видимо у ТВ серији „Салаш у Малом Риту“. Као изванредни мајстори штимунга, они ће на „Златној обали“ учествовати са оркестром „Пријатељи“.

У трећој сали „Инекс Златне обале“ биће организована забава за све музичке сладокусце. „Моја најмилија плаоча“ назив је тог посебног ам-

бијента у коме ће готово до зоре моћи да се игра уз музiku са плаоча, уз најпознатије пјеваче, најљепши, старе и најмодерније мелодије.

Што се тиче саме новогодишње ноћи, она ће бити „продавана“ као дочек, већ као тродневни пансион са дочеком Нove године — за 600 динара по особи.

Иначе, од 30. децембра до 2. јануара у „Инекс Златној обали“ бо-

равиће око двије стотине гостију из наше земље који ће допутовати у аранжману „Инекс туристичке агенције“. Међу њима биће, између осталих, Љубиша Самарџић, Бата Живојиновић и Дејан Ђурковић, водитељ емисије „Реч по реч“, затим Коле Ангеловски, глумац и филмски редитељ из Скопља, и многе друге личности са сцене и ТВ екрана.

У НАСТОЈАЊУ ДА

ОБЕЗБИЈЕДИ ВЕСЕО
ДОЧЕК СВИМ СВОЈИМ
ГОСТИМА, КОЛЕКТИВ
„ИНЕКС ЗЛАТНЕ ОБА-
ЛЕ“ ЧЕСТИТА НОВУ,
1975. ГОДИНУ СВИМ
ГРАЂАНИМА БУДВЕ,
СВЕТОГ СТЕФАНА И
ПЕТРОВЦА НА МОРУ,
УЗ НАЈИСКРЕНИЈЕ
ЖЕЉЕ ДА У НАРЕД-
НОЈ ГОДИНИ ПОСТИГ-
НУЈОШ ВЕЋЕ РЕЗУЛ-
ТАТЕ У СОЦИЈАЛИС-
ТИЧКОЈ ИЗГРАДЊИ
ДОМОВИНЕ.

Колектив љечилишта РВИ „Лучице“ — Петровац на Мору

ЧЕСТИТА СВИМ РАДНИМ ЉУДИМА И ГРАЂАНИМА
ОПШТИНЕ БУДВА, КАО И СВОЈИМ ГОСТИМА И ПО-
СЛОВНИМ ПРИЈАТЕЉИМА

Нову 1975. годину

СА НАЈИСКРЕНИЈИМ ЖЕЉАМА ДА У ТОКУ ЊЕ ПОСТИГНУЈОШ ЗНАЧАЈНИЈЕ РЕЗУЛТАТЕ У СОЦИЈАЛИСТИЧКОЈ ИЗГРАДЊИ НАШЕ ДОМОВИНЕ

Заједница за одмор радника Косова — Камп Каменово

У ИМЕ РАДНИХ ЉУДИ КОЈИ СЕ ОВДЈЕ ОДМАРАЈУ И
У ИМЕ СВОГ РАДНОГ КОЛЕКТИВА ЧЕСТИТА

Нову 1975. годину

СВИМ ТРУДБЕНИЦИМА И ГРАЂАНИМА ОПШТИНЕ
БУДВА, КАО И СВОЈИМ ПОСЛОВНИМ ПРИЈАТЕЉИМА
СА ЖЕЉАМА ДА ДОСАДАШЊИМ ПРИДРУЖЕ НОВЕ
РАДНЕ ПОБЛЕДЕ